

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE
FAKULTA MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2010

Tereza Slabá

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE

Fakulta mezinárodních vztahů

Hlavní specializace: Mezinárodní obchod

Vývoj a současnost ekonomiky Peru a její postavení v latinskoamerickém regionu

Diplomová práce

Vypracovala: Tereza Slabá

Vedoucí diplomové práce: prof. Ing. Vladimír Jeníček, DrSc.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Vývoj a současnost ekonomiky Peru a její postavení v latinskoamerickém regionu“ vypracovala samostatně. Veškerou použitou literaturu a podkladové materiály uvádím v přiloženém seznamu literatury.

V Praze dne 9. prosince 2010

.....
Podpis

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu mé diplomové práce, prof. Ing. Vladimíru Jeníčkovi, DrSc., za odborné vedení a všechny cenné rady a připomínky během zpracovávání této diplomové práce.

V Praze dne 9. prosince 2010

Obsah

SEZNAM ZKRATEK	3
ÚVOD	5
1 OBECNÁ CHARAKTERISTIKA PERU	7
1.1 Geografická charakteristika	7
1.2 Populace	8
1.3 Politické uspořádání	9
1.4 Historicko-politický vývoj Peru	10
1.5 Sociální situace v Peru	17
2 HOSPODÁŘSKÁ CHARAKTERISTIKA PERU	19
2.1 Ekonomický vývoj	19
2.1.1 Období 1990 – 2000: Alberto Fujimori	20
2.1.2 Období 2001-2010: Alejandro Toledo, Alan García	22
2.2 Vývoj vybraných makroekonomických veličin	24
2.3 Struktura hospodářství Peru	28
2.4 Zahraniční obchod Peru	32
2.4.1 Teritoriální struktura obchodu	37
2.4.2 Komoditní struktura obchodu	41
2.4.3 Obchod službami	43
2.4.4 Přímé zahraniční investice (PZI)	44
3 BUDOUCÍ VÝVOJ PERU	47
3.1 Očekávaný ekonomický vývoj	47
3.2 Vyjednávané dohody o spolupráci	49
3.2.1 Dohoda o Transpacifické spolupráci – TPPA (Trans Pacific Partnership Agreement)	49
3.2.2 Dohoda o volném obchodu se zeměmi Střední Ameriky	50
3.2.3 Dohoda o ekonomické spolupráci s Japonskem	50
3.2.4 Zóna volného obchodu s Koreou	51
3.3 Prezidentské volby roku 2011	51
4 POSTAVENÍ PERU V REGIONU LATINSKÉ AMERIKY	53
4.1 Členství Peru v regionálních integračních seskupeních	53
4.1.1 CAN (Comunidad Andina)	53
4.1.2 ALADI (Asociación Latinoamericana de Integración)	55
4.2 Významné konflikty mezi Peru a státy latinskoamerického regionu	59
4.2.1 Peru - Ekvádor (Guerra del Cenepa)	59

4.2.2	Peru – Chile	60
ZÁVĚR		63
LITERATURA		67
SEZNAM TABULEK A GRAFŮ		72

Seznam zkratek

PAP	Partido Aprista Peruano
PNP	Partido Nacionalista Peruano
UPP	Unión por el Perú
UN	Unidad Nacional
AP	Partido Fujimorista (Alianza Parlamentaria)
APRA	Alianza Popular Revolucionaria Americana
PPC	Partido Popular Cristiano
MRTA	Movimiento Revolucionario Tupac Amaru
APEC	Asia Pacific Economic Cooperation
EU	Evropská unie
OAS	Organizace amerických států
PZI	Přímé zahraniční investice
INEI	Instituto Nacional de estadística e Informática
MIGA	Multilateral Investment Guarantee Agency
MEF	Ministerio de Economía y Finanzas
FTA	Free Trade Agreement
BCRP	Banco Central de Reserva del Perú
COFIDE	Corporación Financiera de Desarrollo
ECLAC	Economic Commission for Latin America/ Comisión Económica para América Latina (CEPAL)
CAN	Comunidad Andina de Naciones
INDECOPI	Instituto Nacional de Defensa de la Competencia y de la Protección de la Propiedad Intelectual
ADEX	Asociación de Exportadores del Perú
MINCETUR	Ministerio del comercio exterior y turismo

ZVO	Zóna voľného obchodu
GATT	General agrément on tariffs and trade
WTO	World Trade Organization
MERCOSUR	Mercado Común del Sur
ALADI	Asociación Latinoamericana de Integración
ACE	Acuerdo de la complementación económica
UNCTAD	United Nations Commission for Trade and Development
OSN	Organizace spojených národů
TPPA	Trans Pacific Partnership Agreement

Úvod

Peru, jež se nachází v regionu Latinské Ameriky, je jednou z nejzajímavějších zemí tohoto regionu. Je charakteristické nejen velkou rozmanitostí z hlediska geografického a kulturního, ale také bouřlivým historickým vývojem, který významnou měrou ovlivnil ekonomickou pozici země. V posledních letech zaznamenává rychlý hospodářský rozvoj, dokonce jeden z nejrychlejších v regionu Latinské Ameriky. V Peru se vystřídalo několik politických směrů, jež měly vliv nejen na vnitřní poměry v zemi, ale také na charakter obchodní politiky vůči zahraničí. Kombinace výše zmíněných faktorů determinuje současnou situaci v Peru a určuje postavení státu v rámci latinskoamerického regionu i celého světa.

Hlavním cílem této práce je charakterizovat hlavní rysy ekonomiky Peru a její postavení v latinskoamerickém regionu, přiblížit její vývoj z hlediska politického i hospodářského a nastínit předpokládané budoucí vývojové trendy.

Tato práce se skládá ze čtyř hlavních částí. První část se věnuje obecné charakteristice země z hlediska geografického, historicko-politického a sociálního. Úvod kapitoly popisuje geografickou charakteristiku země, jež má značný vliv na charakter peruánského hospodářství. Těžiště této části spočívá v historicko-politickém vývoji Peru. Jsou uvedena specifika období krátce po osvobození země ze španělské nadvlády a zvláštní pozornost je věnována letům, kdy prezidentský úřad zastával Alberto Fujimori. Tento prezident byl asi jednou z nejkontroverznějších postav peruánské historie a důsledky jeho působení v prezidentském úřadu jsou v Peru patrné dodnes. Zmíněna jsou i nejvýznamnější teroristická hnutí, jež významnou měrou ovlivnily nejen ekonomiku země, ale i smýšlení a životní postoje běžných Peruánců.

Druhá kapitola je těžištěm celé práce a jejím cílem je charakterizovat hospodářský vývoj Peru, přiblížit současnou hospodářskou situaci země a poskytnout stručný rozbor struktury peruánského hospodářství z hlediska teritoriálního i komoditního. Důraz je kladen na období od 90. let minulého století. Podrobněji je popsán charakter vzájemných vztahů s významným obchodním partnerem Peru – USA – a zvláštní pozornost je věnována vazbám mezi Českou republikou a latinskoamerickým státem. Práce poskytuje i stručný rozbor vybraných makroekonomických veličin včetně jejich základních trendů.

Ve své další části se práce zaměřuje na předpokládaný budoucí vývoj, a to zejména z pohledu očekávaných ekonomických trendů. Jsou zde uvedeny obecné rysy odhadované hospodářské situace v zemi v následujících letech a dále pak stručně charakterizována současně probíhající vyjednávání o prohlubování spolupráce s vybranými zeměmi a integračními seskupeními. Samotný závěr kapitoly je věnován prezidentským volbám, které se budou konat v roce 2011.

Závěrečná část práce je zaměřena na postavení Peru v regionu Latinské Ameriky. Důraz je kladen na pozici země ve vybraných integračních regionálních seskupeních, a to na CAN a ALADI. V rámci ALADI jsou blíže charakterizovány navázané bilaterální vztahy s ostatními členskými zeměmi seskupení. Závěrečná část této kapitoly se věnuje popisu významných konfliktů, kterých bylo Peru účastníkem. Tyto konflikty, a to s Chile a s Ekvádorem, mají své kořeny hluboko v historii a jsou spíše politického rázu.

Tato práce je zaměřena na výše uvedené oblasti zejména za období posledních deseti let. Historické údaje jsou uvedeny spíše pro lepší pochopení dané problematiky čtenářem, protože pro Peru platí, že současná situace je značně determinována historickými událostmi a tradicemi.

Práce čerpá zejména ze statistik centrální banky Peru (BCRP) a nejrůznějších vládních institucí. V části věnované integračním seskupením jsou využity hlavně zdroje z oficiálních stránek těchto sdružení. Pokud je to možné, v rámci jednoho tematického celku vychází z jednoho zdroje, aby bylo dosaženo srovnatelnosti údajů.

1 Obecná charakteristika Peru

Ekonomický vývoj Peru je, stejně jako v případě všech států, spjat s geografickými a politickými podmínkami a pevně vychází z historie a tradic země. V souvislosti s těmito fakty je proto vhodné uvést základní charakteristiky Peru z těchto hledisek.

1.1 Geografická charakteristika

República del Perú, jak zní oficiální název země, je jednou z největších zemí Latinské Ameriky – zaujímá plochu 1 285 216 km² a řadí se tak celkově na 20. místo dle velikosti na světě. Sousedí s Chile, Bolívií, Brazílií, Kolumbií a Ekvádorem a její břehy omývají vody Tichého oceánu. Peruánské území se vyznačuje výjimečnou rozmanitostí ekosystémů, kdy zde můžeme nalézt jak jedny z nejsušších pouští na světě, tak rozsáhlé pralesní oblasti či velehory (obr. 1). Peru je možné geograficky rozčlenit na tři části: první

Obrázek 1 Geografická mapa Peru

Zdroj: [3]

je La Costa (pobřeží), poté La Sierra (horská oblast) a konečně La Selva (džungle). Nejvyšším vrcholem je Huascarán v pohoří Cordillera Blanca, který měří 6 768 m.

Mezi nejdelší řeky patří Amazonka, dále potom Maraňón a Ucayali (nacházející se v Amazonii na severovýchodě země). Další významnou vodní plochou je jezero Titicaca na hranicích s Bolívií, které zaujímá plochu přibližně 5 000 km².

Specifické podnebí je způsobeno hlavně dvěma oceánskými proudy, které omývají břehy Peru. Studený Humboldtův proud způsobuje sucho na celém pobřeží a ovlivňuje podnebí po většinu času, opakem je teplý proud El Niño, který se sice projeví zhruba jedenkrát za 20 let, ale potom přináší silné deště a

následné zničující povodně. Co se týká horského a pralesního regionu, tak zde můžeme obecně rozlišit dvě období, a to období sucha a období dešťů.

Peru se skládá z 25 departamentů a jedné ústavní provincie (Callao). Hlavním městem a centrem celého státu je Lima, mezi další velká města patří např. Arequipa a Cusco na jihu, dále pak Trujillo, Chiclayo v severní části země či Iquitos, které se nachází v amazonském pralese. Iquitos je známé také díky tomu, že je největším městem na světě, které je dostupné jen letecky nebo na palubě lodi. Peruánskou měnou je nuevo sol (nový sol).

1.2 Populace

Republika Peru se řadí mezi největší země regionu i počtem obyvatel, kterých na území země žije přes 29,5 milionu. Míra urbanizace je zde velmi vysoká – okolo 70 % - většina obyvatelstva je pak koncentrována na pobřeží Pacifiku či v údolích kolem velkých řek. Na území Peru žije velké množství etnických skupin. Největší podíl 45 % zaujímají původní indiánští obyvatelé země, druhou největší skupinu tvoří s 37 % mesticové (míšenci původního obyvatelstva a bělochů).

Co se týká náboženství, tak nejvíce jsou zastoupeni římskými katolíci následovaní evangelíky. V Peru se hovoří díky bohaté historii velkým množstvím jazyků. Oficiální řečí je španělština, ale zejména v odlehlějších oblastech hovoří lidé jen původními indiánskými jazyky, jako je kečua a aymara.

Stručný přehled základních geografických a demografických ukazatelů Peru je uveden v následující tabulce (tab. 1):

Tabulka 1 Základní charakteristika Peru

Rozloha	1 285 216 km ²
Počet obyvatel	29 547 tis.
Hustota obyvatelstva	21,3 obyv./ km ²
Roční přírůstek obyvatelstva	1,3 %
Analfabetismus	7,1 %
Jazyky	Španělština, kečua, aymara
Největší města	Lima, Arequipa, Trujillo, Chiclayo

Zdroj: [4]

1.3 Politické uspořádání

Peru je republikou s prezidentským systémem. Prezident je nejen hlavním představitelem státu, ale také řídí vládu – reprezentuje výkonnou moc země. Je volen ve všeobecných volbách na období pěti let. Současnou hlavou státu je Alan García Pérez, jež byl zvolen 28. července roku 2006. Mimo prezidenta se na koordinaci činnosti vlády podílí předseda Rady ministrů – premiér. Tuto funkci nyní vykonává Ángel Javier Velásquez Quesquén. Je třeba zdůraznit, že premiér vládu pouze koordinuje, řídící pravomoc spadá jen do kompetencí prezidenta. Samotná Rada ministrů má 15 členů.

Legislativní moc je tvořena 120členným jednokomorovým Kongresem, jehož členové jsou také voleni na pět let. Zatímco prezident je hlavním zástupcem státu, Kongres má představovat „kolektivní názor celého národa“.¹

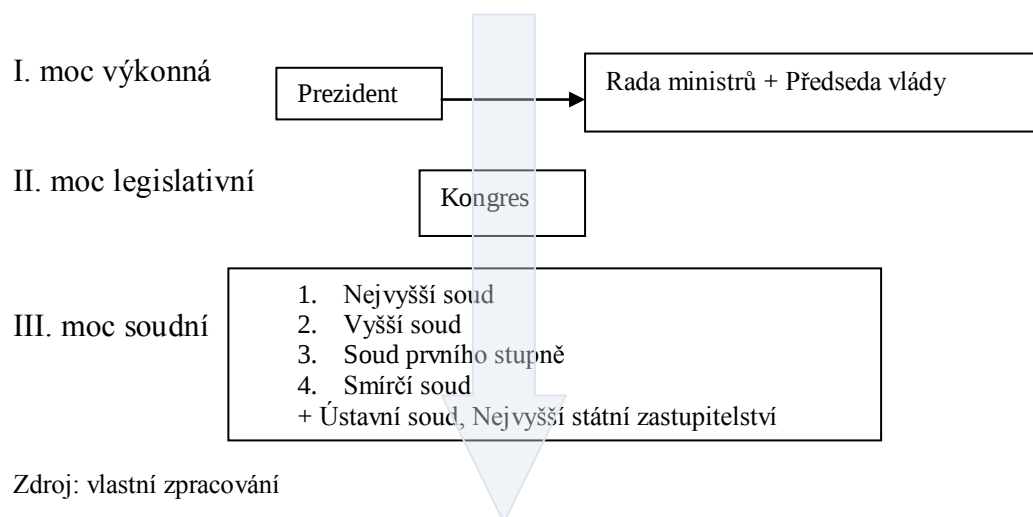
Soudní systém Peru je čtyřstupňový, kde je nejnižší úroveň tvořena Smírčími soudy, dále následují Soudy prvního stupně a Vyšší soudy a soustavu zastřešuje Nejvyšší soud s 18ti nejvyššími soudci. Nezávislými subjekty v systému jsou Ústavní soud a Nejvyšší státní zastupitelství (Ministerio Público).

V Peru existuje velké množství různých politických stran. Z tohoto důvodu je vzácné, aby v Kongresu získalo nějaké politické uskupení absolutní většinu, a strany jsou nuceny tvořit koalice. Mezi hlavní politické strany patří např. Partido Aprista Peruano (PAP), Partido Nacionalista Peruano (PNP), Unión por el Perú (UPP), Unidad Nacional (UN) či Partido Fujimorista (Alianza Parlamentaria, AP).² Současné složení Kongresu je následující: 36 členů APRA, 23 členů Partido Nacionalista de orientación populista de izyuiertas, 13 členů Unidad Nacional de orientación democristiana, 13 členů Alianza Fujimorista; zbylí členové Kongresu pocházejí z dalších pěti menších politických stran. Peruánské strany nemají, snad pouze s výjimkou strany APRA, přesně definovanou vnitřní strukturu a ideologický program – z tohoto důvodu má APRA rozhodující vliv v Kongresu (na menší strany) i přesto, že nemá většinu členů poslanců v Kongresu.

Strukturu peruánského politického systému znázorňuje následující schéma:

¹ [5]

² [4]

1.4 Historicko-politický vývoj Peru

Prvními obyvateli Peru byly kočovné kmeny, které přišly na americký kontinent přes Beringovu úžinu v období 40 000-15 000 př.n.l. Kočovníci postupovali směrem na jih po pobřeží, poté překonávali pásmo And a putovali dále do Amazonie. Postupně se jednotlivé kmeny usazovaly – z počátku zejména na pobřeží zakládaly města jako Chilca či Tumbes, později docházelo i k přesunu do vnitrozemí např. do hor Kotosh. Postupné klimatické změny na pobřeží, kdy zde bylo čím dál tím větší sucho, způsobily, že lidé byli nuceni zakládat políčka i v úrodných říčních pánvích. V osadách zemědělského rázu se vyvíjely složitější sociální vazby a jednotlivá společenstva se od sebe poměrně dost izolovala. Dochází k rozvoji mnoha místních kultur – mezi nejznámější patří např. Čavínská, Močická, Sipánská kultura či kultura Chimu. Tyto na sobě nezávislé říše stavěly vlastní města a obřadní síně. Kultura, která poprvé sjednotila celé území Peru, byla slavná říše Inků. Zakladatelem dynastie byl okolo roku 1200 Manco Capac, ale období největších výbojů a rozšiřování říše je spojeno s osobou vládce Pachacutiho, kdy se také dostalo městu Cusco statutu královského sídla. Největšího rozkvětu dosahovala kultura na konci 15. století – to ještě vládci říše netušili, že to nebude mít dlouhého trvání. Roku 1532 se na severu země v Tumbesu vylodil Francisco Pizarro ze Španělska a lstí se mu podařilo dobýt slavnou inckou říši.

V roce 1535 bylo založeno současné hlavní město Lima a od té doby začal proces centralizace moci a bohatství do jedné metropole. Město samotné přežívalo jen díky daním a poplatkům pocházejících z provinčních městeček. S příchodem Španělů se postupně měnila i struktura populace, přibývali kreolové a mesticové. V zemi byl zaveden

tzv. systém *encomiendy*, kdy bylo dobyvatelům umožněno vybírat daně pro Španělsko a využívat práce domorodého obyvatelstva. Celé 18. století se neslo v Peru ve znamení různých povstání pro koloniální nadvládu a v souvislosti s úspěšnou Francouzskou revolucí a postupným získáváním nezávislosti ostatních států Latinské Ameriky bylo otázkou času, kdy k tomu dojde i v Peru. Za osvobození Peru se zasloužil generál San Martín (dříve již osvobodil Argentinu a Chile) a k vyhlášení nezávislosti došlo 28. července roku 1821. Byla sepsána Ústava a hlavním cílem nové vlády bylo vytvoření stabilního politického systému. San Martín poté předává vládu dalšímu jihoamerickému osvoboditeli Simonu Bolívarovi. Následuje období, kdy se u moci střídali různí diktátoři; prvním zodpovědným prezidentem země se stal až Ramon Castilla. Po jeho nástupu v roce 1845 Peru začíná ekonomicky růst, a to především díky exportu guana a pěstování cukrové třtiny a bavlny. Zlepšuje se infrastruktura a dochází k rozvoji většiny průmyslových odvětví. Bohužel následující prezident Balta zacházel se zdroji země tak marnotratně, že ji přivedl na okraj ekonomického kolapsu. Dluhy vůči zahraničí již byly tak velké, že je Peru nezvládalo platit z vývozu guana, a tak roku 1879 vstoupilo do války se sousedním Chile o zásoby ledu. Konflikt trval čtyři roky, skončil pro Peru naprostou prohrou a ekonomika se nacházela na samém dně.

Liberální demokracie, ačkoli omezená, byla v Peru ustanovena mezi lety 1895 až 1919. Toto období je také nazýváno „Aristokratickou republikou“ a byl to největší úsek volené občanské vlády. Jak název vypovídá, největší moc měly vyšší vrstvy společnosti, oligarchové, a to hlavně bohatí vlastníci půdy ze severního pobřeží Peru. Jelikož se věnovali hlavně obchodu se zemědělskými produkty, říkalo se jim také „Barones de azúcar“.³

Etapu od 30. do 60. let se nesla ve znamení konfliktů mezi Revolučním lidovým sdružením Ameriky (Alianza Popular Revolucionaria Americana, APRA), první masovou politickou stranou, a armádou. Zatímco APRA⁴ byla zástupcem střední společenské třídy a zemědělských a průmyslových dělníků, armáda se snažila chránit (a to nejméně do roku 1962) zájmy elit.

³ v překl. „Cukroví baroni“

⁴ APRA byla založena roku 1924 Victorem Raulem Hayou de la Torre jako strana amerických dělníků. Mezi hlavní myšlenky, které hnutí podporovalo, byl odpor proti severoamerickému imperialismu, odmítání internacionalizace Panamského kanálu a zastávání negativní postoj k industrializaci. Strana sdružovala většinu peruánského dělnictva a stavěla se proti komunismu. Oficiálně byla strana zlegalizována až roku 1956.

Zvrat v peruánské politice znamenal vojenský převrat roku 1968. K moci se dostal generál Juan Velasco Alvarado, který v čele reformistické armády zrealizoval významné změny dosavadního uspořádání země. Mezi ty nejvýznamnější patří zemědělská reforma, kdy byla poskytnuta pomoc více než 375 000⁵ zemědělským rodinám, a také rychlá expanze odborů a vytvoření marxistické odborové konfederace. Velasco prosazoval politiku substituce dovozu, stát ovládal většinu odvětví od těžby surovin až po bankovníctví a různé veřejné sdělovací prostředky. Reformy ovšem neskončily pro Peru úspěšně – jejich výsledkem byla hlavně narůstající inflace a krize zadluženosti, které ústily do celkového hospodářského poklesu země.

Roku 1975 dochází k dalšímu převratu, tentokrát ze strany Franciska Moralese Bermúdeze, přičemž stále roste postavení militantních sil zamezujících občanskou vládu. Dle Ústavy z roku 1979 se hned následujícího roku konaly v Peru první všeobecné volby, kdy bylo umožněno hlasovat i nevzdělaným obyvatelům (Tímto krokem získala právo volit i indiánská populace, která tvoří 30 % obyvatelstva Peru.⁶). Po dvaceti letech vojenského režimu došlo k volebnímu vítězství středově-pravicové aliance strany Acción Popular a Lidově křesťanské strany. Prezidentem se stal vedoucí člen AP Fernando Belaúnde Terry, základem jehož programu byla podpora průmyslových odvětví. Jeho cílem bylo konkurovat brazilské ekonomice prostřednictvím investic do infrastruktury⁷ a objevování dalších částí amazonského pralesa s velkým zemědělským potenciálem. Snažil se také odstranit některé negativní důsledky předchozí zemědělské reformy. Přes slibné počátky Belaundeho snahy opět přerušila inflace, s ní spojený ekonomický pokles a sílící terorismus. Ačkoli tomu Belaunde nevěnoval ještě příliš pozornosti, bylo násilí představované hnutím Sendero Luminoso (Světlá stezka) jedním z hlavních problémů nadcházejících let.

Sendero Luminoso bylo založeno koncem 60. let jako organizace odmítající řízení státu prostřednictvím institucí a prosazující „vládu venkova“. Zakladatel Abimael Guzmán byl původně profesor filozofie z Ayacucho a Světlou stezku vedl z pozadí, kdy v podstatě ani nejbližší spolupracovníci neměli možnost se s ním setkat tváří v tvář. Již v roce 1976 vedení hnutí prohlásilo, že jediná možnost jak bojovat proti imperialismu je otevřeně násilí a boj s vládní mocí. Guzmán se prohlásil po vzoru čínského Hnutí čtyř za pokračovatele Marxe, Lenina a Mao Ce-Tunga. První ozbrojené akce se uskutečnily

⁵ [67]

⁶ [67]

⁷ např. tzv. Carretera Marginal de la Selva, silnice, která měla spojit Chiclayo (město na pacifickém pobřeží) a Amazonii.

v průběhu roku 1982 a šlo většinou o útoky na zájmy nadnárodních společností, atentáty na vládní úředníky či přepadávání policejních stanic. Počátkem 90. let mělo hnutí až patnáct tisíc stoupenců, kdy většinou šlo o chudé kečuansky hovořící vesničany, kteří se po akci opět ukryli zpět do svých komunit. Cíle útoků byly strategické budovy v hlavním městě Limě, největší množství akcí se ale uskutečnilo v oblasti centrální sierry v okolí Ayacucha a Huanty. V pozdějších letech se přívrženci organizace přesouvali více na jih a také do centrální selvy-pralesa. Když si Belaunde uvědomil vážnost problému terorismu, pokoušel se Sendero Luminoso potlačit všemi možnými způsoby. Protiteroristických operací se účastnilo tisíce vojáků a policistů a podle oficiálních zdrojů zemřelo až 3000 civilistů⁸ (Ve skutečnosti je toto číslo pravděpodobně daleko vyšší.). Přes veškeré úsilí se teroristické akce nedařilo potlačit – naopak veřejnost vnímala některé zabitě teroristy jako mučedníky a sympatizovala s guerillami. Na předměstích Limy se začaly objevovat další teroristické organizace, přičemž asi nejznámější bylo hnutí MRTA (Movimiento Revolucionario Tupac Amaru). Pro Belaundeho nepříznivá situace vyvrcholila ve volbách roku 1985, kdy definitivně prohrál a moci se ujala APRA.

Novým prezidentem se stal Alan García Pérez. Ke změně nedošlo jen v prezidentském křesle, ale svoji taktiku změnilo i Sendero Luminoso. Ozbrojené útoky nyní počaly směřovat na malé horské či pralesní vesničky, kam Garcíaova moc z Limy nedosahovala. Zde se poprvé projevilo negativum centralizace veškerého dění a moci v Peru do Limy, jímž je typické i současné uspořádání státu. Problém terorismu byl úzce spojen s problémem rozmáhajícího se kokainového trhu, odkud pocházela většina finančních zdrojů Světlé stezky. Mladý prezident García si neuměl s výše popsanou situací poradit, zamotal se navíc do korupčních podvodů a finančních afér, a tak na svoji špatnou vládu doplatil nejen on sám, ale také APRA jako celek.

Významným mezníkem byly pro historii Peru volby v roce 1990. Účastnili se jich čtyři hlavní kandidáti, a to uznávaný spisovatel Mario Vargas Llosa, který vedl novou pravicovou koalici Fredemo, poté Luis Alvacastro, což byl generální tajemník APRA, Alfonso Barrantes z levicového Acuerdo Socialista a posledním byl Henry Peace ze strany Sjedenocená Levice. Jak se volby blížily, byl stále jednoznačnějším favoritem na vítězství Vargas Llosa, k čemuž přispěla nejen neobliba APRY po Garcíaově vládě, ale také fakt, že oba zbylí kandidáti byli levicového zaměření, takže si navzájem odebírali hlasy voličů. Ačkoli to vypadalo, že výsledky jsou jasně dané, na scéně se objevila nová

⁸ [66]

osobnost – Alberto Fujimori v čele nové politické strany Cambio 90.⁹ První kolo vyhrál Vargas Llosa s těsným náskokem čtyř procentních bodů před Fujimorim (Vargas Llosa získal 35 % hlasů, Fujimori 31 %).¹⁰ Na vítězství to ovšem nestačilo, protože dle peruánské Ústavy musí kandidát na prezidenta získat alespoň 50 % všech hlasů. Situace se rázem obrátila a ke Cambio 90, která byla založena pouhých šest měsíců před volbami, se začalo hlásit stále více přívrženců. Fujimoriho triumf byl potvrzen v druhém červnovém kole voleb, kdy získal 57 % hlasů¹¹ a stal se novým peruánským prezidentem. Fujimori si získal hlasy mnoha příznivců poměrně značně populistickým programem, který zahrnoval státní kontrolu strategických odvětví (zejména těžby ropy), Vargas Llosa chtěl naopak továrny privatizovat. Paradoxem je, že po svém vítězství začal nový prezident realizovat velkou část projektů svého protivníka, což mělo své ekonomické důsledky. Prudce vzrostly ceny základních surovin, stoupala cena akcií na burze a Peru se stalo jednou z nejrychleji rostoucích ekonomik. Realizované reformy byly nutné, protože země čelila vážným ekonomickým problémům – reálné příjmy byly na úrovni před rokem 1972, nezaměstnanost se pohybovala na hranici 70 % a inflace dosahovala 7650 %. Stejně špatné byly výsledky i v oblasti zadluženosti a čistý ekonomický růst byl ve většině let negativní.¹²

Nepříznivá ekonomická situace nahrávala i hnutí Sendero Luminoso, které opět zesílilo své útoky. Přelom nastal v roce 1992, kdy byl zatčen vůdce Světlé stezky Abimael Guzmán protiteroristickými jednotkami DINCOTE ve svém úkrytu v taneční škole v Limě. Od tohoto okamžiku se akce organizace Sendero Luminoso velmi oslabily a Peru již přestalo být vnímáno jako země ovládaná teroristy. Tento úspěch pomohl Fujimorimu, mimo jeho úspěšné kroky v ekonomické sféře, k jasnému vítězství ve volbách roku 1995. Popularitu si udržel i přes to, že jeho boj s teroristy byl velmi tvrdý a krvavý, a přes krátké války s Ekvádorem kvůli příhraničním nalezištím ropy (v letech 1995 a 1997). Fujimoriho vláda má také svoji negativní stránku; v roce 1992 prezident zablokoval činnost Kongresu a se slovy, že „zákonodárci brání reformám a oslabují boj s levicovými rebely“¹³ změnil Ústavu tak, aby podporovala jeho plány. Tímto krokem přestalo být Peru z vnějšího pohledu legitimní demokracií.

⁹ Změna 90

¹⁰ [66]

¹¹ [66]

¹² [67]

¹³ [6]

Vážnou krizi zažila Fujimoriho vláda v prosinci roku 1996, kdy teroristická skupina MRTA zaútočila na rezidenci japonského velvyslance v Limě. Teroristé zadrželi v budově rukojmí a nabízeli jejich výměnu za osvobození uvězněných členů MRTA. Velvyslanectví bylo obsazeno celé čtyři měsíce – až v dubnu se podařilo do rezidence proniknout skupině vojáků, teroristy zmasakrovali a rukojmí osvobodili.

Dalšího zmanipulování Kongresu se Fujimori dopustil roku 1997, kdy jeho členy přesvědčil, aby hlasovali proti Ústavnímu soudu. Ten dříve rozhodl, že Fujimori dle platných zákonů nemůže být zvolen do funkce prezidenta na další volební období. Kongres byl fakticky ovládán Fujimoriho osobou.

Peru kromě problému s terorismem a kokainem postihla i jiná katastrofa – roku 1998 došlo ke zničujícím povodním na pobřeží způsobeným meteorologickým jevem El Niño. Způsobilo to obrovský pokles celé ekonomiky a Fujimoriho rázné a rychlé kroky k odstranění následků opět krátkodobě zvýšily jeho popularitu.

Naposledy byl Fujimori znovuzvolen do prezidentského křesla ve volbách roku 2000. Jeho protivníkem byl dřívější ministr právě v Belaúndeho vládě a spolupracovník Světové banky Alejandro Toledo. V prvním kole Fujimori nezískal potřebných 50 % hlasů a vypadalo to, že by Toledo mohl uspět. Ten nakonec ale z druhého kola odstoupil s argumentem, že jsou volby zmanipulované ve Fujimoriho prospěch. Přes své vítězství měl Fujimori své dny v prezidentském úřadu sečteny. Jeho popularita začala klesat kvůli porušování lidských práv a korupčním skandálům. Situace vyústila až v jeho útěk do Japonska, odkud do Peru poslal faxem svoji rezignaci.

Kampaň pro volbu nového prezidenta se vedla mezi Fujimoriho předchůdcem, Alanem Garcíou, a Alejandrem Toledem. Oba kandidáti neměli na počátku voleb příliš příznivou pozici – Garcíovi bylo vytýkáno jeho předchozí neúspěšné prezidentské období, kdy se inflace a terorismus dostaly mimo kontrolu; Toledo byl zase obviněn ze zneužití fondů určených na kampaň. Úspěšnější byl nakonec, i když těsným rozdílem, Toledo a stal se tak prvním peruánským prezidentem s indiánskými předky.

Toledova vláda vedla Peru zpět k demokratickému řízení státu. Ačkoli byl terčem politické a mediální kritiky, snažil se o svobodu tisku a návratu k politice prosazované před Fujimoriho érou. Jedním z hlavních bodů jeho programu bylo postavit silnici, která by spojovala Brazílii a peruánské vnitrozemí s pobřežními oblastmi Peru. Podařilo se také snížit chudobu, i když nerovnoměrně – ačkoli v některých oblastech se snížila až na necelých 16 %, celostátně došlo pouze k deseti procentnímu poklesu a téměř polovina Peruánců stále žila pod hranicí chudoby. Toledo se tento problém pokoušel řešit v roce

2005 např. zavedením tzv. programu „Juntos“, který zdvojnásobil příjem extrémně chudých obyvatel.¹⁴

V červnu roku 2006 byl do prezidentského křesla zvolen kandidát APRY Alan Garcíia. Úřadu se zhostil s cílem napravit dojem ze svého předchozího neúspěšného působení. K realizaci jeho politiky mu měl také pomoci fakt, že APRA získala v Kongresu 36 křesel a stala se tak nejsilnější stranou pro budoucí hlasování, přesto tento počet křesel nepředstavoval většinu a APRA proto musela věnovat pozornost vytváření koalic. Asi nejvýznamnějším partnerem pro ni byla v Kongresu strana PNP v čele s Ollantou Humalou. V průběhu Garcíiova druhého volebního období zažívalo Peru silný ekonomický růst – rostl HDP a zmenšovala se skupina obyvatel žijících pod hranicí chudoby (39 % populace v roce 2007, 36 % v 2008 a 35 % v roce 2009).¹⁵ Zemi se dařilo i během světové ekonomické krize v roce 2008, což posílilo prezidentovu oblibu. K nejvyššímu poklesu Garcíiovi popularity došlo po červenci roku 2009, kdy došlo k ozbrojenému střetu mezi policií a indiánským obyvatelstvem v Amazonii, protože místní obyvatelé protestovali proti vládním návrhům zákonů na rozvoj amazonského regionu zvýhodňující zahraniční společnosti. Při konfliktu zemřelo 24 příslušníku policie a desetičlenná skupina z civilního obyvatelstva.

Na mezinárodní scéně se Garcíiovi podařilo změnit vnímání Peru na zemi, jež je otevřená obchodu, a byly podepsány obchodní dohody s Kanadou, Singapurem, Čínou, Evropskou unií a Koreou. Země hostila tři významné mezinárodní summity – roku 2008 jednání mezi EU a Latinskou Amerikou a setkání leaderů organizace APEC, v roce 2010 poté summit Generální rady Organizace amerických států.

Ačkoli dřívější prezident Alberto Fujimori zmizel z politické scény již po roce 2000, na počátku roku 2009 bylo jeho jméno v Peru asi nejvíce skloňované. Ke konci se totiž chýlil soudní proces, který ho měl usvědčit vinným z porušování lidských práv při boji s terorismem. Je jen málo osob, které jsou v Peru samotném vnímány tak rozporuplně – Fujimori má v zemi jak své skalní příznivce, tak odpůrce, a proto byla první polovina roku 2009 ve znamení demonstrací za jeho uvěznění, či naopak propuštění. Celý proces skončil v dubnu téhož roku, kdy byl Alberto Fujimori uznán vinným a odsouzen k 25 letům vězení.

V současnosti jsou pro Peru asi nejzávažnější problémy sociálního rázu, které se nedaří řešit. Prezidentovi se také stále nepovedlo naplnit své sliby, že sníží byrokracii a

¹⁴ [7]

¹⁵ [7]

celkově zlepši fungování státní moci v zemi. Probíhá příprava na nové prezidentské volby v roce 2011. Mezi prezidentskými kandidáty je mnoho známých jmen peruánské politiky jako např. Alejandro Toledo či dcera prezidenta Fujimoriho Keiko.

V poslední době také roste počet útoků pašeráků drog (tzv. senderisté) na policii a příslušníky armády; objevují se i případy, kdy senderisté zaútočí i na civilní osoby. V rámci vnitřních problémů země jsou proto chudoba, drogy a terorismus tři oblasti, kterým musí současná vláda věnovat mimořádnou pozornost.

1.5 Sociální situace v Peru

Ačkoli Peru zaznamenává v posledních letech silný hospodářský růst (jak bude podrobněji analyzováno v následující části práce), má tento fakt velmi slabý dopad na snižování chudoby a nezaměstnanosti. Z celkové populace je nuceno přibližně 8 % obyvatelstva žít s méně než 1,25 USD denně, kdy nejvíce jsou postiženi obyvatelé venkova a horských oblastí.¹⁶ V následující tabulce (tab. 2) je uveden vývoj ukazatele chudoby od roku 2004:

Tabulka 2 Vývoj ukazatele chudoby

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Podíl obyv. žijící pod hranicí chudoby (%)	48,6	48,7	44,5	39,3	36,2	34,8

Zdroj: [2]

Situace se mírně zlepšuje, jelikož postupně dochází k rozvoji i odvětví, kde jsou mezi pracovní silou nejvíce zastoupeni členové nejchudších vrstev, jako je obchod, stavebnictví a zpracovatelský průmysl. Pokles v ukazateli chudoby lze zaznamenat přibližně od roku 2005, bohužel je ale nutno konstatovat, že toto snížení není plošné v celé zemi. V horských oblastech (tzv. sierra rural) žije stále velké množství obyvatel na hranici chudoby (60 %) či extrémní chudoby. Rozdíly mezi venkovským a městským obyvatelstvem lze pozorovat na následujícím grafu (graf 1):

¹⁶ [8]

Graf 1 Vývoj ukazatele chudoby 2004-2009

Zdroj: [2]

Situaci zhoršuje i fakt, že téměř ve třetině peruánských domácností je hlavní osobou živící rodinu žena, jejíž mzda je v průměru 1,8x nižší než mzda muže. Mezi nejchudší regiony patří dle výzkumů INEI Huancavelica (v centrálním pohoří), dále pak Apurimac, Ayacucho a Huánuco. Situaci v těchto horských oblastech ztěžuje i velmi chladné podnebí, takže každou zimu zemře na podchlazení velké množství jejich obyvatel, zejména pak dětí.

Co se týče oblasti školství, již přes 90 % obyvatelstva dosáhlo alespoň určitého základního stupně vzdělání. Úroveň systému základního školství je poměrně nízká; ještě větším problémem je ale financování studia a velké vzdálenosti od škol, a to zejména v horských oblastech. Rodiny se také v těchto regionech živí převážně zemědělstvím, kdy děti musí pomáhat rodičům s hospodářstvím – snahy učitelů potom také narážejí na neochotu rodičů poslat děti do školy, protože by jim tak ubyl pomocník na poli. Vysokoškolského vzdělání dosáhlo v roce 2008 jen 66 341 studentů, a to jak na soukromých, tak na státních univerzitách.

Míra nezaměstnanosti mírně meziročně poklesla ze 7,8 % v září roku 2009 na 7,6 % ze stejného měsíce roku 2010. Problémem nadále zůstává fakt, že okolo 50 % zaměstnaného obyvatelstva vykonává práci, která neodpovídá jejich kvalifikaci. Velké množství obyvatelstva pracuje méně hodin, než by si přálo; negativní je i existence neformálního pracovního sektoru, který není nikde registrován.

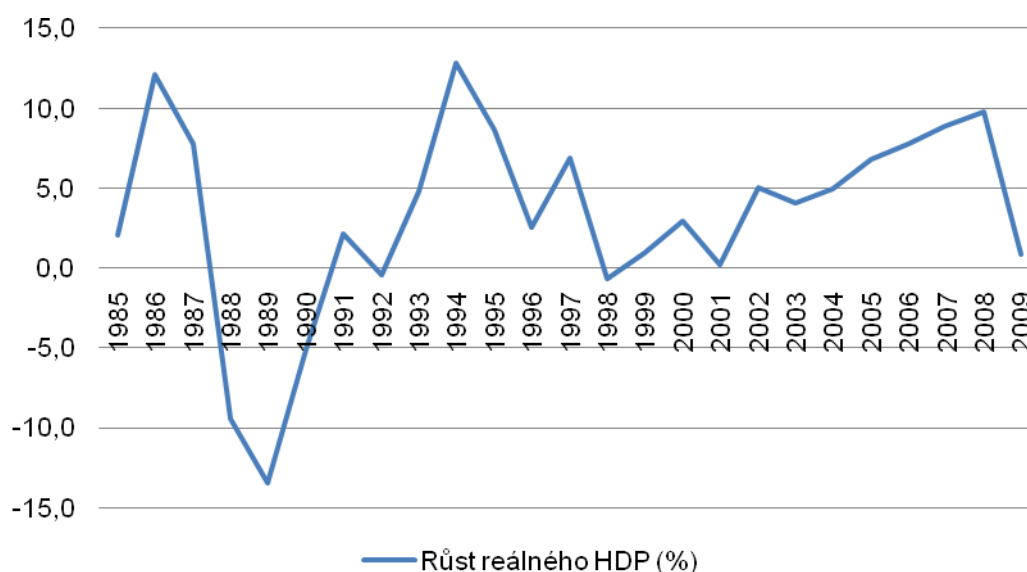
2 Hospodářská charakteristika Peru

Peru se řadí mezi ekonomiky, které zaznamenávají v posledních desetiletích poměrně prudký rozvoj. Tato kapitola by měla charakterizovat základní trendy vývoje peruánské ekonomiky, klíčová hospodářská odvětví a také strukturu obchodu z teritoriálního i komoditního hlediska, a to zejména v období od roku 1990 do současnosti.

2.1 Ekonomický vývoj

Vývoj v Peru, co se týče ekonomického pokroku, lze označit v uvažovaném období za velmi úspěšný – ukazuje to údaj o průměrném HDP, který v těchto dvaceti letech přesahuje hranici 4 %. 90. léta byla z velké většiny ve znamení růstu domácího produktu, přičemž největšího nárůstu bylo dosaženo roku 1994, a to o 12,8 %. Ekonomika zpomalila zejména v letech 1998-2001, zde Peru dosahovalo méně než jednoprocentního růstu HDP. Situace se opět začala vylepšovat od roku 2000 s vrcholem roku 2008 (9,8 %). Průměrný HDP v období 2002-2008 byl opět vysoký-téměř 7 %. Lze pozorovat (viz graf 2), že od roku 2003 domácí produkt Peru trvale narůstal. Pokles nastal až s příchodem roku 2009 vlivem světové hospodářské krize.

Graf 2 Vývoj reálného HDP

Zdroj: [48]

2.1.1 Období 1990 – 2000: Alberto Fujimori

Pro ekonomiku Peru byl milníkem nástup prezidenta Fujimoriho do funkce roku 1990. Stalo se tomu tak zejména díky změnám v politice a institucionálním uspořádání státu. Nový prezident, mimo jiné, přijal opatření, která modifikovala strukturu vlastnictví prostřednictvím privatizací státních podniků, snížila se cla a uvolnil kapitálový trh. Největším úspěchem bylo asi vyřešení problému inflace, která dosahovala před rokem 1990 rekordních 4000 %.¹⁷ Fujimoriho vládě se podařilo do roku 1992 míru inflace snížit čtyřnásobně a v letech 1995-1996 již inflace dosahovala hodnot kolem 10 %.

Vzhledem k rozsáhlým změnám, které probíhaly počátkem 90. let v celé ekonomice, docházelo i ke kolísání HDP. Období mezi roky 1993 a 1995 již ale bylo charakteristické značným hospodářským růstem. Ten byl tak vysoký, že roku 1996 podnikala vláda kroky k jeho zmírnění s cílem snížit deficit obchodní bilance, jež byl důsledkem tak prudkého rozvoje a silné domácí poptávky. Růst ekonomiky byl hnán hlavně vysokými veřejnými výdaji, a to zejména do infrastruktury. S uvolněním ekonomiky měli investoři lepší přístup k zahraničním zdrojům financování, příjmy získávali také ve spojení s privatizacemi.¹⁸ Jak již bylo zmíněno dříve, s rychlým růstem docházelo ke zhoršování deficitu běžného účtu platební bilance. V roce 1995 se schodek běžného účtu dostal dokonce za hranici 7 % HDP a byl financován zejména soukromým dlouhodobým kapitálem – tento fakt měl úzkou návaznost na probíhající privatizaci ve veřejném sektoru a rostoucí příliv přímých zahraničních investic. Vláda se rozhodla situaci řešit restriktivní fiskální politikou, jejíž úspěšná aplikace obchodní bilanci zlepšila zejména prostřednictvím výrazného snížení objemu investic a importů. Důsledkem přijatých opatření byla také lepší schopnost Peru splácet zahraniční dluh.

Co se týká monetární politiky za Fujimoriho vlády, neměla na ekonomickou situaci zdaleka takový vliv jako politika fiskální.

Celé období 90. let je charakteristické velmi silnou expanzivní fiskální politikou ve volebních letech (1995, 2000). To samozřejmě vyžadovalo výrazná protipatření v letech následujících, která způsobovala ještě větší výkyvy v hospodářském cyklu.

Ekonomika země silně utrpěla důsledky fenoménu El Niño a světové hospodářské krize, jež na Peru dolehly v letech 1997-1998. Řešení probíhalo opět prostřednictvím poměrně nerozvážené fiskální politiky. Fakt, že se začínalo hovořit až o jejím zneužívání,

¹⁷ [10]

¹⁸ Tyto kroky byly podnikány také v souladu s přáním znovuzvolení ve volbách 1995

vedl k tomu, že roku 1999 byl přijat zákon o fiskální odpovědnosti.¹⁹ Zákon komplexně upravoval pravidla hospodářské politiky státu včetně zdůraznění její stability ve volebních letech. Bohužel je nutné konstatovat, že ačkoli byly vytvořeny limity ve fiskální oblasti, nebyly dodržovány a přijetí zákona proto ekonomickou situaci státu příliš neovlivnilo.

Do konce 80. let byla pro Peru typická, stejně jako pro celý region Latinské Ameriky, politika substituce importu. Ta se odrážela ve vysokých clech, uzavřenosti ekonomiky a s tím spojené nízké konkurenceschopnosti vůči zahraničním trhům. Ke zlomu došlo v roce 1990, kdy se úplně změnil přístup k obchodní politice, a peruánská vláda začala podnikat kroky k urychlené liberalizaci. V následujících sedmi letech se snižovala výrazným způsobem cla; již během prvního roku klesla průměrná úroveň cel o 20 % na 26 %.²⁰ S tím, jak se ekonomika liberalizovala, tak také probíhala odvětvová restrukturalizace – některá odvětví zanikla úplně; na druhou stranu na sektory, které přežily adaptaci na tvrdé podmínky zahraničních trhů, mělo otevření domácího trhu pozitivní vliv.

Otvírání trhu vůči vnějšímu prostředí bývá většinou spojeno s přílivem soukromých investic a s pobídkami pro jejich získání. Stejně tomu bylo i v Peru, kdy byl roku 1992 přijat zákon na podporu privátních investic. Byl založen na principu rovnosti domácích a zahraničních investorů. Spolu s tímto zákonem byly také přijaty další právní předpisy, které vytvářely pro investice příznivé podmínky v oblasti daňové, pracovněprávní a v oblasti směnitelnosti deviz. Dle peruánského Ministerstva ekonomiky a financí (MEF) lze považovat výše zmíněná opatření za úspěšná, jelikož se podařilo v období 1992-2002 do země přilákat přes 15 milionů USD.²¹ Příliv zahraničních investic byl také podpořen faktem, že Peru podepsalo dohody na ochranu PZI jako např. MIGA.²²

Co se týče celého procesu privatizace, celkem bylo v 90. letech zprivatizováno na 160 státních podniků, a to zejména v oblastech jako telekomunikace, výroba elektřiny či podniky z finanční sféry. Z výše uvedeného počtu bylo přes dvě třetiny podniků převedeno do soukromého vlastnictví v první polovině dekády.

V roce 2000 HDP oproti předchozímu roku prudce narostl, a to o více než 3 %. Stalo se tak hlavně díky rozvoji zemědělství, rybolovu a zpracování primárních surovin. Tento růst se v průběhu roku zpomaloval, čímž se odrážela zvýšená nejistota v zemi

¹⁹ Ley de Prudencia y Transparencia fiscal

²⁰ [53]

²¹ [53]

²² Multilateral Investment Guarantee Agency

v souvislosti s nadcházejícími prezidentskými volbami. Vývoj domácího produktu byl také příznivě ovlivněn posilováním exportu zboží a služeb, na rozdíl od předchozích období, kdy hlavní roli hrála domácí poptávka. Ta byla na přelomu desetiletí na poměrně nízké úrovni opět vlivem politické krize a implementované restriktivní fiskální politiky.

Míra inflace zůstávala velmi nízká a se svojí hodnotou 3,7 % se nacházela na historickém minimu od roku 1960. S výše zmíněným růstem vývozu souvisí také zlepšování běžného účtu platební bilance. Struktura exportů byla tradiční pro rozvíjející se ekonomiky – mezi nejvíce zastoupené vývozní komodity patřila ropa a její deriváty (růst o 60 %), produkty rybářského průmyslu a měď. Orientaci exportu na ropu a měď podporovaly také zvyšující se mezinárodní ceny těchto komodit, v případě rybolovu se jednalo o zvýšení podílu produktů tohoto odvětví určených pro zahraniční trhy.

Peru udržovalo stále svůj měnový kurz v režimu floatingu. Nominálně nuevo sol oslaboval, ale reálně naopak aprecioval.

Deficit veřejných financí v roce 2000 vzrostl jen mírně na 3,2 % HDP – klesly sice příjmy státního rozpočtu, ale jejich pokles byl kompenzován snížením vládních výdajů. Přesto se stále nepodařilo naplnit kritéria dle zákona o fiskální odpovědnosti z roku 1999.

2.1.2 Období 2001-2010: Alejandro Toledo, Alan García

Alejandro Toledo započal vykonávat funkci prezidenta republiky v roce 2001 a celé období jeho vlády se neslo ve znamení rychlého ekonomického růstu, dokonce jednoho z nejsilnějších v regionu Latinské Ameriky. Svojí roli v tom hrála zejména těžba surovin a podpora exportu. Ačkoli byl prezident Toledo prezidentem, jehož volební období bylo charakteristické četnými protesty veřejnosti a vládními skandály, také prosazoval poměrně přísnou fiskální politiku, která držela veřejné výdaje v určitých mezích a byla pobídkou pro ekonomický růst země. Je možné to pozorovat na vývoji hrubého domácího produktu, který se zvýšil z 0,2 % z roku 2001 na 8 % v roce 2006 (poslední rok vlády A. Toleda).

Roku 2006 byl zvolen do čela státu již podruhé Alan García a setrvává ve funkci až do současnosti. Již od začátku volebního období se snažil prosazovat spíše umírněnou politiku středního proudu na rozdíl od levicové orientace po svém prvním zvolení. Ekonomika stále úspěšně pokračovala ve svém růstu, ale ke snižování prezidentovy oblíbenosti přispívala hlavně rostoucí úroveň chudoby. To se zlomilo v srpnu roku 2007, kdy

Peru zasáhlo silné zemětřesení a většina peruánského obyvatelstva ocenila přijatá opatření po neštěstí (obnovování vesnic, vytváření dočasných pracovních míst apod.).

2009

Rok 2009 znamenal pro Peru, stejně jako pro naprostou většinu světových ekonomik, prudké snížení růstu HDP a celkový pokles ekonomické aktivity. Zásahu na tom měla světová finanční krize, jejímž důsledkem byl pokles zahraniční poptávky a s ním spojené snížení průmyslové produkce a investic. Vlivem těchto důvodů se růst HDP propadl od roku 2008 meziročně o 9 p.b. z 9,8 % na 0,9 %.²³ Vláda byla nucena přijmout expanzivní fiskální politiku stimulující ekonomiku a centrální banka následovala s podobnou monetární politikou. Tento stimulační balíček ovšem nezpůsobil očekávané zlepšení a veřejné výdaje, které se měly hlavně zvýšit, byly po polovině roku 2009 na polovině plánované hodnoty. K poklesu došlo také v oblasti příjmů státního rozpočtu, protože se snížil objem vybraných daní.

Nedostatek finančních zdrojů přiměl vládu hledat jiné možnosti financování – emitovala 2 dluhopisy; první v březnu roku 2009 s nominální hodnotou 1 mld. a splatností za 10 let a druhý v červenci se stejnou hodnotou a 16tiletou splatností. Úkolem bylo zajistit dostatečnou likviditu na domácím finančním trhu, a to jak v solech (peruánská měna), tak i dolarech. Postupně byla v průběhu roku snižována také úroková sazba z 6,5 % v lednu na 1,25 % v měsíci srpnu. Ve spojení s tímto krokem se snížila cena úvěrů v domácí měně a tak i navzdory nepříznivé ekonomické situaci pomalu rostl objem půjček privátnímu sektoru (zejména podíl hypoték v nuevo solech). Následkem zvýšeného užití úvěrů v domácí měně oproti půjčkám v amerických dolarech klesla tzv. dolarizace peruánské ekonomiky. Úvěry byly směřovány hlavně do sféry malých podniků – oblasti, která stále více získává na významu. Jak rostla poptávka po domácí měně, nuevo sol postupně aprecioval.

V únoru 2009 také vstoupila v platnost dohoda o volném obchodu (FTA) se Spojenými státy. V březnu téhož roku začala fungovat stejná smlouva i s Chile a podepsána byla FTA s Čínou.

Co se týče odvětvové struktury, nejvíce se krize dotkla výrobní sféry, rybolovu a obchodu, nejrychleji rostoucí byl sektor stavebnictví. Celkově klesala domácí poptávka a

²³ [11]

investice, jejichž snížení nevykompenzoval ani postupný růst domácí spotřeby. Míra inflace se dostala téměř na nulu, a to zejména vlivem klesajících cen pohonných hmot, potravin a elektřiny. Na rozdíl od většiny jiných zemí se ale krize neodrazila v míře nezaměstnanosti, kdy se pohybovala na podobné úrovni jako v roce 2008.

2010

Po dvou předchozích letech, kdy ekonomika Peru pocítovala citelně důsledky světové hospodářské krize, je rok 2010 opět obdobím růstu HDP. Vlivem silných domácích investic a vládních výdajů se domácí produkt v prvním čtvrtletí tohoto roku zvýšil o 6 %, v druhém čtvrtletí to bylo o více než 10 %. Postupně se opět zlepšuje důvěra spotřebitelů ve fungování světové ekonomiky a s tímto faktem je spojen očekávaný růst spotřebitelské poptávky, stejně tak jako zhoršování obchodní bilance vlivem zvýšené poptávky po dovozech. V budoucnosti je očekáván mírný pokles vládních výdajů. V oblasti monetární politiky dochází ke zvyšování úrokové míry centrální bankou jako reakce na rychlý růst ekonomické aktivity. S tím je spojen i poměrně značný růst inflace, ačkoli je stále na nízké úrovni (v polovině roku 2010 2,3 %).

Peru, jakožto země zaměřená na těžbu a vývoz primárních surovin, nyní těží z rostoucích cen tohoto artiklu. K pozitivnímu vývoji ekonomiky také přispívá posílení vztahů s Čínou.

2.2 Vývoj vybraných makroekonomických veličin

Inflace

Ukazatel míry inflace v Peru za poslední dvě dekády silně osciluje, když dosáhl historického maxima 6 932,40 % v roce 1991 a minima roku 2002 -1,12 %. Průměrná míra inflace byla od roku 1991 do roku 2010 132,39 %.

V průběhu 80. let došlo k Peru k postupnému otvírání ekonomiky vůči vnějšímu světu. Vláda ve stejném období začala zvyšovat veřejné výdaje, privatizovala podniky a zadlužení země rostlo. Důsledkem toho byl nejen negativní ekonomický růst, ale i rostoucí míra inflace, která dosáhla až na úroveň hyperinflace. Situaci bylo nutno řešit, a k tomu došlo nahrazením původní měny, starého peruánského Solu, měnou novou, tzv. „Inti“ v poměru 1 000:1. V roce 1991 byla dokonce vydána bankovka s nominální hodnotou 10 mil. Dosavadní opatření nestačila a vláda se opět rozhodla nahradit Inti

tentokrát již novým Solem, neboli Nuevo Sol, v poměru 1 mld.:1. Toto řešení ale negativní situaci neřešilo, míra inflace stále stoupala, vládní deficit rostl a více než šestinásobně se v průběhu roku zvýšila peněžní zásoba v zemi - nová vláda prezidenta Alberta Fujimoriho tak musela přijít s poměrně důraznými kroky v hospodářské politice země. Jedno z prvních opatření bylo odstranění cenových regulací v soukromém sektoru a zvýšení cen v sektoru veřejném. Cena benzínu byla zvýšena až třicetinásobně. Výše zmíněná politika měla tři hlavní cíle: růst cen ve veřejném sektoru měl pomoci vrátit příjmy firem veřejného sektoru a vlády na takovou úroveň, aby bylo možné zastavit půjčky od centrální banky, dále mělo dojít ke snížení agregátní poptávky vlivem nižší kupní síly obyvatel a za třetí mělo působení tržních mechanismů způsobit návrat cen na původní nižší hladinu (a následné snížení inflačních očekávání). Důsledkem těchto kroků došlo k výraznému zlepšení situace, ačkoli míra inflace se pohybovala stále velmi vysoko – 139 %. V roce 1992 již byla její hodnota na úrovni 7 %. Roku 1994 byla přijata nová politika v oblasti inflace, a to její cílování, které bylo plně adoptováno až roku 2002. V období 2001-2002 Peru zažívalo deflaci, ale poté se začala opět projevovat inflace, jejíž míra rostla poměrně rychlým tempem, např. i vlivem konfliktu v Iráku, kdy rostly ceny ropy.

V dalších letech se držela inflace na nízké úrovni, dokonce na jedné z nejnižších v celém regionu Latinské Ameriky.

Tabulka 3 Vývoj míry inflace

Rok	Míra inflace (%)
2005	1,0
2006	1,1
2007	3,9
2008	6,7
2009	0,3
2010	2,4 (předběžný údaj)

Zdroj: [2]

V roce 2009 dosáhla inflace velmi nízkých hodnot, kdy byla tato míra ovlivněna zejména klesajícími cenami potravin. Vlivem světové ekonomické krize došlo k poklesu i cen komodit, nuevo sol aprecioval a snížila se úroveň domácí poptávky. Všechny tyto faktory umožnily pokles domácích cen paliv (V případě benzínu např. cena v roce 2009 byla na úrovni 22 % cen z roku 2008) a některých potravin (pšenice, kukuřice, sója). Na

míře inflace roku 2009 se nejvíce podílejí čtyři oblasti, a to sice oblast kultury a vzdělávání, sektor produkce nábytku a vybavení domácnosti, služby spojené s osobní péčí a hygienou a částečně také oblastí potravin, kde vzrostla cena cukru, mořských plodů a nealkoholických nápojů. Průměrná míra inflace za období 2001-2009 tak dosáhla relativně nízké hodnoty 2,2%.

Veřejný dluh

Již od roku 2001 vytrvale rostl podíl veřejného dluhu na HDP. Tento trend se zlomil až roku 2005, kdy se situace obrátila a dluh, ačkoli v absolutním vyjádření stále rostl, počal relativně klesat (tab. 4). Velký podíl na to měl také prudký růst domácího produktu až do roku 2008. Rozhodující podíl na veřejném dluhu má zahraniční dluh – zejména vůči Pařížskému klubu, různým bankám, mezinárodním organizacím, ostatním státům Latinské Ameriky a státům východní Evropy. Co se týče měnové struktury dluhu, tak hlavní roli hraje samozřejmě dolar vzhledem k silné závislosti peruánské ekonomiky na USA, následuje euro, japonský jen a nuevo sol.

Tabulka 4 Vývoj veřejného dluhu

Rok	Veřejný dluh (mil. USD)	% HDP
2005	29 968	37,7
2006	30 490	33
2007	31 870	29,7
2008	30 648	24
2009	33 827	26,6

Zdroj: [48]

Struktura platební bilance

Jednoduchá struktura platební bilance Peru je uvedena v tabulce níže (tab. 5). Je vidět, že na konci roku 2009 dosahoval běžný účet pozitivního salda ve výši 247 mil. USD, což odpovídá 0,8 % HDP. Tento přebytek je sice menší, než tomu bylo v letech 2006 a 2007, ale běžný účet se velmi meziročně zlepšil, když se země začala vzpamatovávat ze světové hospodářské krize. Ve stejné době došlo i ke zlepšení směnných relací o 25 % vzhledem k minulému roku. Roku 2009 dosáhl objem exportů

téměř 27 milionů USD a importů 21 milionů USD. Balance služeb dosáhla v roce 2009 deficitu.²⁴

Balance výnosů skončila v deficitu větším než 7 milionů USD, což bylo způsobeno zejména negativním saldem soukromého sektoru. Příjmy privátního sektoru dosáhly výše 327 milionů USD, když nejvyšší podíl je vysvětlen úroky z bankovních vkladů a výnosů z finančních investic. Na druhou stranu výdaje tohoto sektoru tvoří z největší míry transfery z přímých zahraničních investic. Veřejný sektor na rozdíl od toho privátního dosáhl mírně pozitivního salda, kdy příjmy tvořené hlavně výnosy z rezerv BCRP.

Oproti roku 2008 byl finanční účet platební balance pro soukromý sektor nižší – pouze 1 655 milionů USD. Tento rozdíl je vysvětlen větším objemem portfoliových investic v zahraničí a vyššími půjčkami poskytnutými mateřským společností do zahraničí.

Tabulka 5 Platební balance

mil. USD	2006	2007	2008	2009
I. Běžný účet	2 757	1 516	-4 810	247
1. Obchodní bilance	8 934	8 356	3 090	5 873
a. vývoz	23 800	27 956	31 529	26 885
b. dovoz	-14 866	-19 599	-28 439	-21 011
2. Balance služeb	-781	-928	-1 929	-1 112
a. vývoz	2 647	3 343	3 637	3 653
b. dovoz	-3 428	-4 270	-5 566	-4 765
3. Balance výnosů	-7 581	-8 408	-8 144	-7 371
a. soukromý sektor	-6 901	-7 989	-8 257	-7 420
b. veřejný sektor	-679	-419	113	49
4. Běžné převody	2 185	2 495	2 803	2 856
II. Finanční účet	708	8 275	7 372	1 012
a. soukromý sektor	2 075	9 605	7 657	1 655
b. veřejný sektor	-738	-2 473	-1 404	1 032
c. krátkodobý kapitál	-628	1 143	1 118	-1 675
III. Zvláštní financování	27	67	57	36
IV. Chyby a opomenutí	-738	-203	-247	-250
V. Devizové rezervy	2 753	9 654	3 169	1 045

Zdroj: [48]

²⁴ Bližší charakteristika exportů, importů a služeb bude uvedena v samostatné kapitole.

Bankovní systém

Peruánská veřejnost má všeobecně nízkou důvěru ve svěřování úspor bankám – to je jeden z hlavních důvodů, proč je bankovní systém v Peru velmi málo rozvinut, dokonce je jeden z nejméně rozvinutých v Latinské Americe. Dalšími důvody jsou poměrně vysoké náklady na vedení účtů, nedostatečná transparentnost bankovních operací a nízké úrokové sazby. Většina bank, která tvoří bankovní systém, je ve vlastnictví zahraničního kapitálu. Hlavní roli hrají tři největší banky, a to BBVA Continental (Španělsko), Scotiabank (Kanada) a nejsilnější Banco de Crédito (Grupo Romero-Peru). Centrální bankou je Banco Central de Reserva del Perú v rukou státu; dalšími státními finančními institucemi jsou např. COFIDE (Corporación Financiera de Desarrollo) a Banco de la Nación.

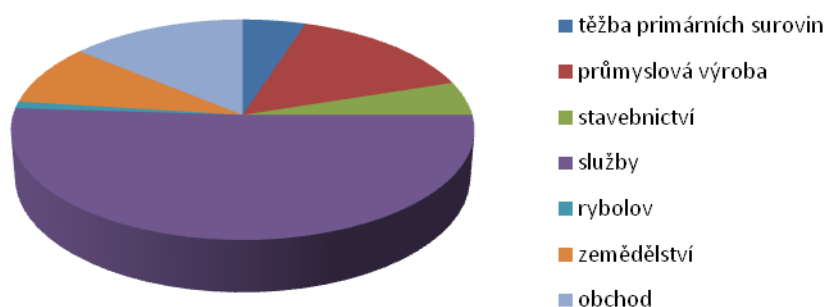
2.3 Struktura hospodářství Peru

V průběhu 90. let došlo k významným změnám ve struktuře peruánského hospodářství. Do popředí se stále více dostával soukromý sektor, a to zejména vlivem probíhajících privatizací a podpoře investic. Pro ekonomiku Peru je charakteristická dominance sektoru služeb – kvalita těchto služeb je ovšem v porovnání s mezinárodním standardem nekonkurenceschopná.

Základním znakem peruánského hospodářství je jeho dualita – dochází ke kontrastu mezi poměrně vyspělým pobřežním regionem, typickým více průmyslovým charakterem produkce, a zaostalejší centrální horskou oblastí, kde se obyvatelstvo živí převážně zemědělstvím. Ekonomika je stále značně závislá na vývozu tradičních surovin (z těžby a rybolovu). Až polovina HDP je tvořena tzv. neformálním sektorem ekonomiky, který má nízkou úroveň produktivity a vyhýbá se státní regulaci pracovního trhu a daňovým zákonům. Tento fakt snižuje konkurenceschopnost Peru na světových trzích. Významnou část hospodářství představuje ilegální pěstování koky a výroba drog, což také vrhá na zemi negativní světlo.

Hlavní ekonomická odvětví, která se podílejí na tvorbě domácího produktu, zachycuje následující graf (graf 3):

Graf 3 Podíl jednotlivých odvětví na HDP

Zdroj: [18]

Hned po sektoru služeb, který se podílí na tvorbě domácího produktu více než polovinou, následuje co do významnosti průmysl, který přispívá k tvorbě HDP přibližně 15 %. Hlavní postavení v průmyslovém sektoru hraje důlní průmysl, hlavně těžba a zpracování nerostů. Tato oblast je také velmi stabilní součástí peruánské ekonomiky a má své nezastupitelné místo i ve struktuře exportů Peru. Mezi hlavní těžené suroviny patří železo, stříbro, ropa, zlato, měď, olovo, zemní plyn a zinek. V těžbě zinku a stříbra dokonce Peru zaujímá první místo ve světové produkci, kdy se ročně vytěží přes 1,5 tis. kg zinku a 3,5 tis. kg stříbra. V regionu Latinské Ameriky má Peru primát dokonce u čtyř surovin, a to u olova, zinku, zlata a stříbra. Následující tabulka (tab. 6) ukazuje vývoj těžby hlavních surovin:

Tabulka 6 Objem těžby hlavních primárních surovin

	2005	2006	2007	2008	2009
Měď (tis.t)	844	1 048	1 018	1 268	1 275
Zlato (t)	208	203	170	180	182
Zinek (tis.t)	1 202	1 203	1 444	1 603	1 509
Stříbro (t)	3 206	3 471	3 501	3 686	3 854
Olovo (tis.t)	319	313	329	345	302
Železo (tis.t)	4 565	4 785	5 104	5 161	4 419
Zemní plyn (mil. m ³)	53 567	62 695	94 485	119 956	122 703
Ropa (tis. bar.)	40 622	42 187	41 562	43 930	53 027

Zdroj: [19]

Těžební průmysl zaznamenává vytrvalý růst (v roce 2008 to bylo téměř 8 %), nejvyšší zvýšení lze pozorovat zejména u zemního plynu, kde byla objevena nová naleziště.²⁵ S jejich využíváním se snížila závislost Peru na dovozu ropy a země mohla změnit svoji energetickou politiku. Vzhledem k důležitosti průmyslu pro ekonomiku Peru směřují do této oblasti také největší investice. Další zpracování primárních surovin a zemědělských produktů je nejvíce rozvinutou částí zpracovatelského průmyslu (zejména zpracování neželezných kovů). Důležitou roli hraje průmysl chemický a potravinářský průmysl (výroba cukru, produkce masa a rybí moučky, konzervářský průmysl); co se týče energetiky, tak je to průmysl plynárenský a rafinářský. Peru je jedním z nejvýznamnějších vývozců textilního zboží v regionu Latinské Ameriky – je zde vyráběno velké množství produktů světově známých značek, jako je např. Calvin Klein, Guess, Ralph Lauren, Lacoste apod.

Další odvětvím, které přispívá přibližně 5 % k tvorbě HDP, je v Peru stavebnictví. Tento sektor si udržuje tendenci nepřetržitého růstu již od roku 2002 – s rychlým rozvojem a otvíráním země roste poptávka nejen po nových bytech, ale i kancelářských prostorech, obchodních centrech či hotelech. Pokračují i postupné opravy a výstavba dalších silnic (zejména v pralesních oblastech) a zlepšuje se kvalita infrastruktury v zemi, ačkoli všeobecně je stále její úroveň poměrně nízká.

Zemědělství spolu s rybolovem tvoří 10 % peruánského domácího produktu a tato dvě odvětví taktéž již po období několika let úspěšně rostou.²⁶ Roste vnitřní poptávka po zemědělských produktech a zvyšuje se zemědělská produkce určená pro export. Mezi nejrozšířenější plodiny, které se pěstují, patří olivy, káva, cukr, kukuřice a hlavně chřest, paprika a artyčoky, kde je Peru na prvních místech v žebříčku světové produkce. Typickou plodinou jsou brambory, jež můžeme nalézt až na padesát odrůd a poté yuka.²⁷ Zejména pro vnitřní trh je určena produkce rýže, která je podávána téměř ke každému jídlu na celém peruánském území. Produkci nejvýznamnějších plodin lze vidět v následující tabulce (tab. 7):

²⁵ Zejména projekt Camisea. Toto nové místo těžby se nachází v oblasti Amazonie a z jeho zdrojů jsou zásobovány zejména pobřežní lokality. S projektem je spojena řada problémů a protestů, zejména ze strany místních obyvatel a ekologů. Zásoby v tomto nalezišti dosahují takového objemu, že by se Peru mohlo stát čistým vývozcem zemního plynu.

²⁶ V primárním sektoru je ale průměrně zaměstnáno přibližně 30 % obyvatelstva.

²⁷ Plodina podobná bramborám, obsahuje méně výživných látek a pěstuje se zejména v pralesních oblastech.

Tabulka 7 Produkce hlavních zemědělských plodin (tis. tun)

	2005	2006	2007	2008	2009
Brambory	3 290	3 248	3 383	3 597	3 762
Rýže	2 468	2 363	2 435	2 794	2 990
Yuca	1 004	1 138	1 158	1 171	1 221
Chřest	206	260	284	328	313
Cukrová třtina	6 304	7 245	8 228	9 396	10 100

Zdroj: [22]

Co se týká živočišné výroby, v poslední době dochází k rozvoji rybolovu a zvyšuje se export sladkovodních ryb, hlavně pstruhů. Peru patří mezi světové exportéry rybí moučky a rybího oleje. Zemědělství je tím sektorem, kde se asi nejvíce projevuje dualita hospodářství a rozdíly mezi vyspělejším a moderním pobřežím a chudším centrálním regionem

Velký podíl na HDP má obchod a sektor služeb. Peru je silně závislé na cestovním ruchu, kterému je v posledních letech věnována stále větší pozornost. Rozvíjí se jak síť hotelů a infrastruktura, jak již bylo zmíněno výše, ale zlepšuje se i nabídka služeb spojených s turismem. Díky své geografické rozmanitosti a bohaté historii může Peru nabídnout širokou paletu turistického vyžití od lázeňství po adrenalinové sporty. Za posledních pět let se příliv zahraničních turistů téměř zdvojnásobil.

Ve studii Světového ekonomického fóra o pořadí zemí podle konkurenceschopnosti z roku 2009 zaujalo Peru z celkového počtu 133 zemí 78. místo a polepšilo si tak o pět míst ve srovnání s předchozím rokem.

Závěrem této části práce je uvedena tabulka, která ukazuje hodnoty základních ekonomických ukazatelů Peru (tab. 8):

Tabulka 8 Základní ekonomické charakteristiky Peru (2009)

HDP	127 mld. USD
Průměrná míra inflace (2001-2009)	2,2 %
Podíl veřejného dluhu na HDP	26,5 %
Otevřenost ekonomiky ((X+M)/HDP)	38 %

Zdroj: [19]

2.4 Zahraniční obchod Peru

Peru prosazovalo do 80. let minulého století v oblasti zahraničního obchodu tzv. ISI strategii, resp. politiku substituce dovozu – ekonomika byla vůči okolnímu světu uzavřená a vláda podporovala domácí výrobce na úkor dovozců. ISI strategie byla fenoménem, který ovlivnil téměř celou Latinskou Ameriku v převážné části 20. století. Hlavním důvodem pro její aplikaci byla Velká hospodářská krize z roku 1930 – od tohoto momentu ji již začaly některé státy uplatňovat. Její oficiální rámec stanovil ECLAC²⁸ až v 50. letech. Důsledkem obou světových válek a hospodářské krize docházelo k opakovanému nedostatku importovaného zboží, což způsobilo růst relativních cen dovozů. Vlády na tento fakt reagovaly právě ISI strategií, tzn. podporou domácí výroby pomocí různých pobídek a zvýhodnění. Strategie sloužila také jako nástroj k dosažení dvou hlavních cílů většiny latinskoamerických států, a sice získat nezávislost na světových trzích a zajistit si snížení zranitelnosti ekonomiky z vnějšku. Spolu s ochranou tzv. dětských odvětví způsobilo prosazování této politiky téměř úplnou izolaci regionu Latinské Ameriky od okolního světa. V jednotlivých zemích včetně Peru docházelo ke zvyšování tarifních nástrojů obchodní politiky, existovaly různé speciální režimy dovozu a rostl objem pobídek výrobnímu sektoru v podobě levných úvěrů, lepšímu přístupu k zahraniční měně a investicím do infrastruktury. Není možné říci, že by byla podporována pouze perspektivní a úspěšná odvětví; za pozitivní byla považována podpora jakéhokoli domácího sektoru ekonomiky. V roce 1950 patřily mezi restrikce dovozu v Peru např. různá omezení operací s cizí měnou, množstevní kvóty či dovozní depozita. V rámci regionu Latinské Ameriky patřilo Peru mezi země, které aplikovaly nadprůměrné množství omezení dovozu. Okolo roku 1960 se již začaly projevovat negativní důsledky ISI strategie – nejen že klesala konkurenceschopnost, resp. efektivita domácích odvětví, ale politika nevedla ani k naplnění cíle snížení závislosti na okolním světě. Potlačování zahraničního obchodu totiž vedlo k poklesu exportů, které ovšem zůstávaly stále stejně málo diverzifikované. Výsledkem byla situace, kdy byla ekonomika závislá na vývozech převážně primárních surovin a v podstatě také závislá na dovozech, protože domácí producenti potřebovali importovat suroviny pro výrobu. S neefektivitou domácích výrobců se postupně snižoval růst výrobních odvětví, až se před rokem 1990 dostal do záporných hodnot. Období 1980-1990 je dekádou, kdy již byla ISI strategie

²⁸ Economic Commission for Latin America/ Comisión Económica para América Latina (CEPAL)

neudržitelná a jednotlivé ekonomiky začaly liberalizovat svůj zahraniční obchod. Došlo k úplné změně v přístupu k obchodní politice a prosazovat se začaly obecně známé myšlenky komparativních výhod, výrobní specializace a širší nabídky produktů na domácích trzích.

S přechodem k otevřené ekonomice bylo nutné provést několik významných reforem. Největší roli hrála obchodní reforma, jejímž hlavním cílem bylo integrovat Peru do světové ekonomické sítě.

Obchodní reforma

S obchodní reformou, jež začala probíhat v Peru v roce 1990, jsou spojeny tři hlavní aspekty – jednak liberalizace obchodu, dále uvolnění měnové politiky a změna relativních cen. Prvním krokem bylo snížení celního zatížení dovozů, když byly vytvořeny tři úrovně cel (15 %, 25 %, 50 %). O rok později byly tyto úrovně dále sníženy na 5 %, 15 % a 25 %, kde bylo přes 80 % dovozů zahrnuto do skupiny 15% cla. Průměrná úroveň cel se tím meziročně snížila o 50 p.b. na 17 %. Reforma také výrazně omezila množstevní kvóty importu a byl zrušen zákaz dovozu některých produktů. Otevřením ekonomiky se výrazně změnila úroveň relativních cen – změna byla tak výrazná, že tento fakt dokonce modifikoval postavení Peru jako smluvní strany některých regionálních obchodních dohod. Současně došlo k liberalizaci běžného i kapitálového účtu platební bilance a centrální banka (Banco Central de Reserva del Peru) zavedla jako režim měnového kurzu řízený floating. Důsledkem přijatých opatření se zastavil pokles ekonomiky, došlo k přílivu zahraničního kapitálu a posílení domácí měny. Změna relativních cen také znamenala zánik některých odvětví, která již nebyla dostatečně konkurenceschopná. Jiná odvětví začala místo vlastní výroby zboží dovážet a firmy se staly prostředníky s cílem využít svých zavedených distribučních cest. Pro jiné podniky se stala řešením produkce výrobků nižší kvality za nižší ceny, které byly schopné konkurovat přílivu importovaných výrobků.

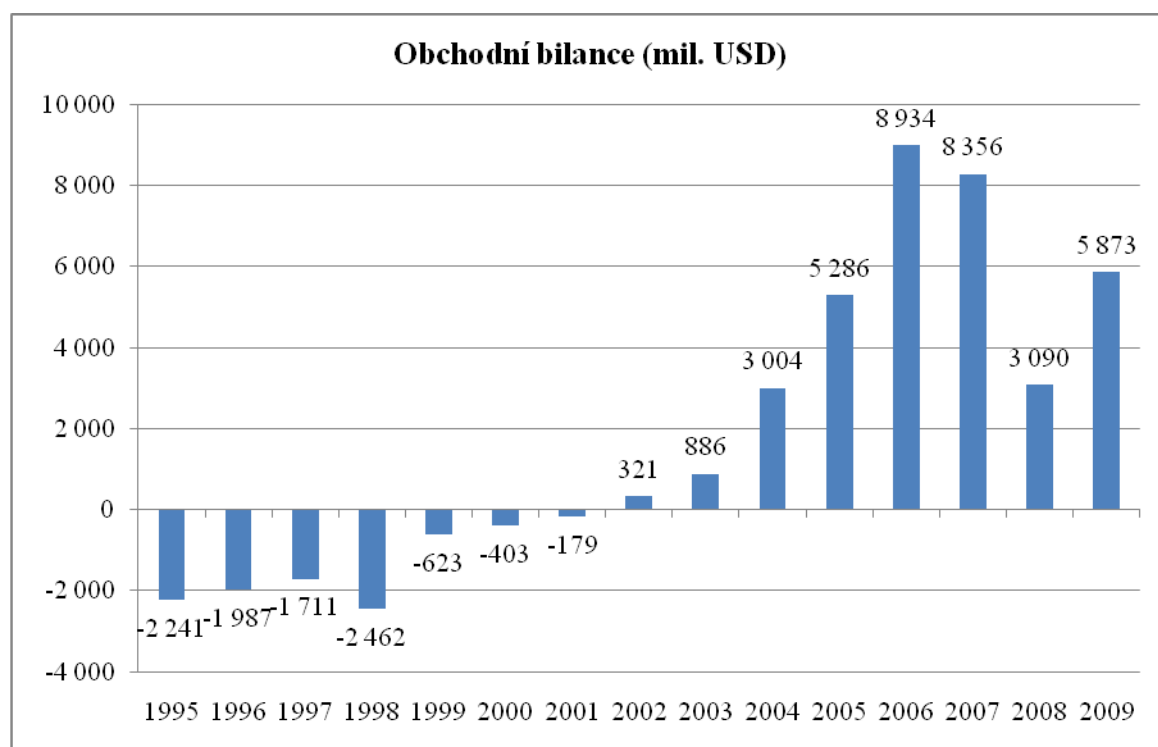
Za deset let od roku 1988 se v Peru snížilo průměrné tarifní zatížení dovozu ze 70 % na 13,7 %.²⁹ Liberalizace země probíhala ve většině případů na unilaterálním základě. V roce 2007 již byla průměrná výše celní ochrany jen na úrovni 5,8 %. Proces liberalizace probíhá nejen v oblasti obchodu se zbožím, ale také co se týká služeb a

²⁹ [25]

volného pohybu kapitálu. Jsou uzavírány bilaterální, regionální i multilaterální obchodní dohody (Acuerdos de Promoción Comercial), z nichž asi nejdůležitější je v posledních letech Dohoda o volném obchodu se Spojenými státy americkými, která vstoupila v platnost v roce 2009, ale mezi významné patří také dohody s Kanadou, Singapurem, Thajskem či Čínou, mezi integračními seskupení např. s Evropskou unií nebo zapojení do skupiny CAN (Comunidad Andina de Naciones). Nová obchodní politika se silně odráží také v růstu exportů, které se jenom mezi roky 2004 a 2006 zvýšily o 35 %. Pomalu se vytváří stabilní poptávka po peruánských vývozních artiklech, jež je ještě výraznější v zemích, s nimiž má Peru uzavřen určitý typ dohody o obchodní spolupráci.

Následující graf (graf 4) znázorňuje, k jakému obratu ve vývoji obchodní bilance došlo v průběhu posledních patnácti let:

Graf 4 Vývoj obchodní bilance

Zdroj: [48]

V polovině 90. let byla obchodní bilance v deficitu 2 241 milionu USD. S růstem a liberalizací ekonomiky rostl i objem exportů, důsledkem čehož zlepšovalo i saldo obchodní bilance. K propadu došlo pouze v roce 1998, kdy probíhala světová ekonomická krize a Peru postihl fenomén El Niño. Přírodní katastrofa ochromila domácí produkci a

ekonomiku a vývozy klesly tak, že se deficit obchodní bilance dostal pod úroveň z roku 1995. Již následující rok se ale situace obrátila, bilance se výrazně zlepšila a tento trend si udržela až na výjimku v letech 2007 a 2008. Svého maxima dosáhla v roce 2006, a to hodnotou 8 934 mil. USD.

Současně je možné říci, že je peruánský obchod značně liberalizován, přičemž nejsou aplikovány žádné dovozní licence ani speciální registry. V roce 2000 byl podíl zahraničního obchodu na HDP 26,8 %. Tato hodnota se zvýšila více než o polovinu do roku 2008, ačkoli v roce 2009 opět klesla na 37 % domácího produktu.

V oblasti celního řízení se používá tzv. Jednotné celní prohlášení (Declaración Única de Aduana) a celý proces se v posledních letech značně zjednodušil. V případě fyzických osob je možné provést samostatné celní odbavení až do limitu 2 000 USD – operace je to ale poměrně složitá, a tak je stále doporučováno využít služeb odborné agentury. V Peru stanovuje technické normy pro dovoz zboží Úřad pro ochranu soutěže a duševního vlastnictví (Instituto Nacional de Defensa de la Competencia y de la Protección de la Propiedad Intelectual, resp. INDECOPI). V působnosti ministerstva zemědělství je vydávat potvrzení k dovozu rostlinných a živočišných výrobků; sanitární osvědčení k dovozu léků, potravin a nápojů vydává ministerstvo zdravotnictví.

V Peru není žádné daňové zatížení v oblasti vývozních operací a byla odstraněna všechna tarifní a netarifní omezení zahraničního obchodu. Je aplikována tzv. Nomenklatura andina (NANDINA), což je desetimístná klasifikace zboží pro účely zacházení v zahraničním obchodě. Základ celního sazebníku tvoří tři základní úrovně tarifů (0 %, 9 % a 17 %) a je v něm celkem 7 351 položek. Clo je stanovováno způsobem ad valorem z hodnoty zboží CIF. Přibližně tři čtvrtiny z položek celního sazebníku není zatíženo žádným clem, na 20 % položek je aplikována sazba 9 % a zbytek má nejvyšší celní zatížení 17 %. Dovoz i vývoz některých produktů (cigarety, alkohol, auta) je zatížen spotřební daní, jež je odvozena z hodnoty CIF zvýšené o clo. Každé dovážené zboží podléhá dani z přidané hodnoty ve výši 19 % (z hodnoty CIF+clo+spotřební daň). Netarifní překážky nejsou aplikovány s výjimkou zboží zvláštního charakteru (zbraně, munice). Spolu s potravinami, léky a zvířaty podléhá toto zboží zvláštnímu režimu. V ostatních případech je dovoz a vývoz zboží volný bez hodnotových či objemových omezení. Jediným problémem je v poslední době dovoz některých druhů masných a mléčných výrobků, kdy jsou vyžadovány některé specifické sanitární normy a nejsou uznávány jednotné normy EU. Jedná se zejména o dovozy ze Španělska, Itálie a Francie.

V posledních letech je podpisováno stále více zejména bilaterálních dohod, ale Peru je také členem integračních seskupení, v jejichž rámci dochází k dalším úpravám celního a daňového systému. Provádění obchodní politiky je v pravomoci Ministerstva zahraničního obchodu a turistiky (MINCETUR), dále vznikly různé obchodní komory (Nejvýznamnější je Cámara de Comercio de Lima.) a podnikatelé se seskupují do podnikatelských svazů, jako je např. ADEX (Asociación de Exportadores del Perú).

V Peru jsou zákonem upraveny čtyři různé typy volných celních zón, a to průmyslová volná celní zóna, turistická volná celní zóna, zóna specializovaných obchodních podmínek a specializovaná zóna na podporu vývoje určitého regionu.³⁰ Ve městě Tacna, které se nachází na hranicích s Chile je vytvořena volná celní zóna, jež je řízena pod zvláštním režimem a samostatnou správou. V některých přístavech jsou dále zřízeny průmyslové volné celní zóny, kde je podporován peruánský vývoz formou časově limitovaných daňových zvýhodnění (Pisco, Chimbote, Trujillo). V hlavním městě není žádná zóna vytvořena. V případě přesunu zboží ze ZVO na místní trh je třeba uhradit všechna cla a poplatky, využití výhod je možné jen při dovozu zboží a jeho dalším reexportu.

Peru je od roku 1951 smluvní stranou Všeobecné dohody o clech a obchodu GATT. Účastnilo se také jednání Uruguayského kola a bylo zakládajícím členem Světové obchodní organizace (WTO). Byl vytvořen takový legislativní rámec, jímž byly splněny požadavky výše zmíněného Uruguayského kola jednání, a od 1. dubna roku 2000 Peru aplikuje pravidla celního systému WTO na všechno importované zboží.

V následující tabulce (tab. 9) je uveden vývoj objemu peruánských vývozů a dovozů:

³⁰ Průmyslová volná celní zóna je oblast osvobozená od dovozních cel a daní ze surovin a komponentů dovážených pro výrobní procesy. Turistická volná zóna má stejné podmínky jako průmyslová, zóna speciálních obchodních podmínek je zavedena v oblastech pohraničí a pralesních regionů Peru se sníženou sazbou dovozu 10 %, osvobozením od vnitřních oběhových daní. Specializované zóny na podporu vývoje určitého regionu jsou regiony, které jsou vytvářeny na základě specifických dohod investora a vlády Peru.

Tabulka 9 Vývoj hodnot vývozu a dovozu**Export (FOB, mil. USD)**

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Tradiční	5 396	6 401	9 229	12 988	18 514	21 767	23 159	20 525
Netradiční	2 270	2 594	3 488	4 286	5 286	6 318	7 469	6 189
Celkem	7 665	8 995	12 716	17 273	23 800	28 084	30 628	26 714

Import (CIF, mil. USD)

Spotřební statky	1 840	1 935	2 122	2 508	2 832	3 462	4 913	4 256
Meziprodukty	3 725	4 432	5 532	6 784	8 074	10 713	14 999	10 261
Kapitálové statky	1 945	2 066	2 476	3 248	4 389	6 242	9 938	7 285
Různé	5	7	1	2	7	13	31	15
Celkem	7 515	8 440	10 130	12 543	15 301	20 430	29 882	21 818

Zdroj: [50]

Je možné pozorovat, že obchodní bilance od roku 2002 vykazuje kladné saldo. Dynamika růstu se zvýšila od roku 2004 a nejvyššího meziročního nárůstu bylo dosaženo u exportů mezi roky 2005 a 2006, kdy vzrostly o 6 528 mil. USD. Objem importů se nejvíce zvýšil v období 2007-2008, a to o 9 452 mil. USD. Vývoj peruánských importů a exportů odráží pozitivní ekonomický vývoj v zemi.

V roce 2009 se snížil objem mezinárodní obchodní výměny meziročně o 20,8 %. Byl to důsledek nepříznivé situace na světových trzích, vlivem čehož dovozu poklesly dokonce o 27 % a vývozy o necelých 15 %. Největší snížení zaznamenaly importy primárních surovin a meziproduktů (o více jak třetinu), následoval sektor kapitálových statků a stavebních materiálů (26 %), co se týče spotřebních statků, zde bylo zaznamenáno 13% snížení. K výše zmíněnému snížení hodnoty exportů přispěl nejvíce pokles cen ropy a ropných derivátů (30 %), po němž následoval těžební sektor (12 %) a zemědělství s rybolovem (14 %).

2.4.1 Teritoriální struktura obchodu

Z níže uvedené tabulky je patrné, že dlouhodobě největším exportérem na trh Peru jsou Spojené státy americké. Z toho plyne i silná závislost ekonomiky Peru na situaci v USA; hovoří se o faktu, že ekonomika Peru je silně dolarizována, tzn. přímo napojena na vývoj kursu amerického dolaru. USA jsou pro většinu peruánských firem zabývajících se zahraničním obchodem hlavním obchodním partnerem a vytváří se někdy až závislost

„nezdravá“, kdy jde často o obchodního partnera hlavního a téměř jediného, což velmi zvyšuje riziko v případě nepříznivého vývoje americké ekonomiky.

Tabulka 10 Hlavní exportéři na peruánský trh (tis. USD)

	2006	2007		2008	2009		
			meziroční změna (%)		meziroční změna (%)		meziroční změna (%)
USA	2 508 848	3 603 301	43,6	5 576 868	54,8	4 306 813	-22,8
Čína	1 585 677	2 474 230	56	4 063 045	64,2	3 266 585	-19,6
Brazílie	1 606 378	1 884 238	17,3	2 416 306	28,2	1 680 782	-30,4
Ekvádor	1 092 466	1 510 681	38,3	1 773 697	17,4	1 033 111	-41,8
Chile	864 304	884 210	2,3	1 183 062	33,8	997 479	-15,7
Kolumbie	948 841	988 746	4,2	1 280 947	29,6	947 225	-26,1
Japonsko	562 734	790 399	40,5	1 274 732	61,3	926 407	-27,3
Argentina	801 381	1 126 338	40,6	1 581 262	40,4	874 819	-44,7
Mexiko	520 357	757 583	45,6	1 163 276	53,6	734 549	-36,9
Německo	505 849	709 636	40,3	854 186	20,4	712 234	-16,62

Zdroj: [29]

V roce 2009 si USA udržely své výsadní postavení hlavního dovozce na trh Peru s podílem 20 % na celkových peruánských dovozech. Na dalších místech co do hodnoty dovozů následovala Čína s 15 %, Brazílie (8 %), Ekvádor (5 %) a Kolumbie (4 %). Je vidět, že kromě Číny a USA obchoduje Peru zejména s ostatními státy regionu Latinské Ameriky. Dovozy z USA dosáhly 4 307 milionů USD, což znamenalo snížení o více než 22 % oproti roku 2008. Podíl na tom mělo hlavně snížení importů paliv (benzín a oleje), dále potravin (obilí, kukuřice) a produktů chemického průmyslu. Čína dovezla v roce 2009 do Peru zboží v hodnotě 3 267 milionů USD – srovnáním s minulým rokem opět znamená pokles o téměř 20 %. V tomto případě se snížil dovoz hlavně mobilních telefonů, počítačů, televizorů a motocyklů. Objem importů z Brazílie poklesl relativně nejvíce, a to o celou třetinu. Dovezené zboží bylo v hodnotě 1 681 milionů USD a snížení bylo způsobené zejména nižším importem surové ropy, mobilních telefonů, osobních dopravních prostředků a železa a oceli.

Hodnota exportů z Peru je uvedena v následující tabulce (tab. 11):

Tabulka 11 Hlavní importéři na peruánský trh

	2006	2007		2008		2009	
			meziroční změna (%)		meziroční změna (%)		meziroční změna (%)
USA	5 467 581	5 250 065	-4,0	5 742 279	9,4	4 519 888	-21,3
Čína	2 267 277	3 041 268	34,1	3 737 244	22,9	4 073 882	9,0
Švýcarsko	1 682 985	2 335 284	38,8	3 410 323	46,0	3 954 267	15,9
Kanada	1 592 354	1 784 702	12,1	1 949 849	9,3	2 309 422	18,4
Japonsko	1 229 764	2 183 711	77,6	1 853 188	-15,1	1 368 306	-26,2
Německo	811 950	928 580	14,4	1 028 424	10,8	1 042 285	1,3
Jižní Korea	548 449	882 659	60,9	551 695	-37,5	748 781	35,7
Chile	1 421 519	1 693 176	19,1	1 837 656	8,5	746 697	-59,4
Španělsko	761 217	979 267	28,6	1 015 011	3,7	736 007	-27,5
Kolumbie	504 188	615 230	22	706 461	14,8	640 939	-9,3

Zdroj: [29]

Spojené státy americké stojí na prvním místě i mezi cílovými zeměmi peruánských vývozu s podílem 17 % z celkové hodnoty vyvezeného zboží. Na dalších místech následuje Čína a Švýcarsko s 15 % v případě každé země z dvojice, Kanada (9 %) a Japonsko s 5 %. Stejně jako v případě dovozu, i v oblasti vývozu došlo k poklesu u exportů do USA. Hodnota 4 520 milionů USD znamená meziroční snížení o 22 %. Vliv na to měl nižší vývoz primárních surovin (mědi, stříbra, cínu) a paliv. U dalších cílových zemí ale došlo naopak ke zvýšení vývozu. Do Číny bylo vyvezeno zboží za 4 074 milionů USD – hodnota se tedy zvýšila o 9 % díky vyššímu exportu mědi, rybí moučky a olova. Vývozy do Švýcarska vzrostly o 16 % na 3 954 milionů USD. Zde tento nárůst vysvětluje z naprosté většiny obchod se zlatem, který je hlavním vývozním artiklem do této země. Pokud bychom se podívali na strukturu exportů z pohledu jednotlivých integračních seskupení, je na prvním místě APEC jako cílový region pro více než polovinu exportů, dále Evropská unie (18 %) a z latinskoamerických integrací je to CAN a MERCOSUR reprezentující 8 % z celkové hodnoty exportů.

Vzájemné vztahy USA-Peru

Jelikož jsou Spojené státy americké hlavním obchodním partnerem Peru, v této části budou charakterizovány vzájemné vztahy podobněji.

USA jsou tradičně významným partnerem Peru, a to nejen v oblasti obchodu, ale také v oblasti bezpečnosti, lidských práv a boje proti drogám. K dalšímu posílení

vzájemných vazeb došlo s nástupem Alejandra Toledo do prezidentského křesla roku 2001. V posledních letech došlo k několika setkáním hlav obou států, kde byly diskutovány výše zmíněné problémy a možnosti další spolupráce. Hlavním bodem programu bylo uzavření dohody o podpoře vzájemného obchodu.

Největší objem finanční pomoci směřovala do Peru prostřednictvím Andské protidrogové iniciativy (Andean Counterdrug Initiative), ačkoli se tyto prostředky začaly postupně omezovat a finance proudily také z jiných fondů. V oblasti politických a sociálních cílů mají USA v teritoriu Peru čtyři hlavní cíle, a sice posilování demokracie, posilování vlivu státu v oblastech s rozšířeným obchodem s drogami a snížení chudoby a mateřské úmrtnosti.

Co se týče ochrany lidských práv, Spojené státy vyžadují zlepšení v oblasti zacházení s vězni; naprosto odmítají obchod s lidmi a dětskou práci. Podobně špatná situace je dle USA v případě boje s drogami – Peru je hlavní zemí, kde jsou drogy produkovány a je s nimi obchodováno. Pochází odtud třetina světové produkce kokainu a pěstování koky je stále rozšířenější.

Již v roce 2003 oznámily Spojené státy úmysl otevřít jednání o bližší spolupráci v oblasti zahraničního obchodu. Vyjednávání začala v květnu následujícího roku v Kolumbii. V dubnu 2006 podepsaly Spojené státy americké s Peru dohodu o podpoře vzájemného obchodu s cílem umožnit lepší přístup amerických firem na peruánský trh a zrovnoprávnit obchod se zemědělskými produkty. Ještě než byla dohoda plně implementována, 2 % amerických exportů měly volný přístup do Peru bez jakýchkoli cel. Cla v sektoru zemědělství dosahovala 25 % a nebylo nikde blíže určeno, že Peru míru celního zatížení nezvýší. Navíc bylo na vybrané produkty aplikováno zvláštní clo odvozené od světových cen, takže v těchto případech cla hodnotu 25 % mohla přesáhnout. Když dohoda vstoupila v únoru roku 2009 v platnost, skoro 90 % amerických exportů není zatíženo žádným clem. Peru může vyvážet až 99 % zboží na americký trh bez celního zatížení. Vzájemná dohoda je dalším významným krokem, který propojuje vztahy obou států.

Vzájemné vztahy Česká republika – Peru

O navázání vzájemných vztahů mezi Českou republikou a Peru lze hovořit již od roku 1922, kdy patřilo Peru pod pravomoc českého velvyslanectví v Chile. Již o 15 let později byl v Limě založen samostatný zastupitelský úřad. Obě země rozvíjely vzájemné vazby i přes okupaci ČSR, a to až do roku 1957, kdy peruánská strana v čele

s prezidentem Manuelem Odriou vztahy přerušila. Situace byla napravena až roku 1968 za vlády prezidenta Velasca. Je možné konstatovat, že od tohoto roku byla vzájemná kooperace jen rozvíjena a důraz byl kladen zejména na oblast obchodu. Po rozdělení Československé republiky roku 1993 Peru uznalo samostatnost obou nově vzniklých států a navázalo s nimi diplomatické styky.

Současné ekonomické a diplomatické vztahy mezi oběma zeměmi jsou upraveny zejména Dohodou o podpoře a ochraně investic z roku 1994, Memorandem o porozumění a spolupráci v oblasti cestovního ruchu z roku 2007 a Dohodou o hospodářské a průmyslové spolupráci ze stejného roku.

Vzájemná obchodní bilance je uvedena v následující tabulce (tab. 12):

Tabulka 12 Bilance vzájemného obchodu (tis. USD)

	2005	2006	2007	2008
Export	6 345	7 583	10 639	15 143
Import	11 817	13 128	18 325	16 710
Saldo	- 5 472	-5 545	- 7 686	-1 567

Zdroj: [47]

Z Peru jsou do České republiky dováženy zejména primární suroviny a zemědělské produkty jako je např. ovoce, rybí produkty, rybí moučka, cín, zinek či káva. Česká republika vyváží na peruánský trh hlavně různé produkty strojírenského průmyslu (motory, stavební stroje) látky, léky, hračky či zbraně. Značný podíl obchodu je realizován prostřednictvím prostředníků, a to přes USA, Holandsko či Německo.

Vzhledem k tomu, že Peru je země se značně otevřenou ekonomikou a chce dále prohlubovat vztahy s Evropskou unií, je velmi pravděpodobné, že i v dalších letech bude pokračovat příznivý rozvoj vzájemných vztahů, i když lze očekávat, že nyní tomu bude již na úrovni EU-Peru.

2.4.2 Komoditní struktura obchodu

Roku 2009 dosáhly importy spotřebních statků hodnoty 4 256 milionů USD, což je o 13 % méně než v roce 2008. Vliv na to měl pokles v sektoru statků dlouhodobé spotřeby o 18 % a statků krátkodobé spotřeby o 9 %. Velké snížení (přes 4 000 mil. USD) zaznamenal dovoz meziproductů, který dosáhl hodnoty 10 261 milionů USD. Hlavním

dílem se na tom podílel snížený dovoz paliv (o 44 %) a primárních surovin pro další zpracování v průmyslu a pro použití v zemědělském sektoru.

Import kapitálových statků také klesl na 7 285 milionů USD, což znamenalo meziroční snížení o 27 %. Jednalo se zejména o stavební materiály (36% pokles), dopravní prostředky (32 %) a kapitálové statky pro použití v zemědělství (24 %).

Přehled struktury peruánského obchodu z komoditního hlediska je uveden v následujících tabulkách (tab. 13 a 14):

Tabulka 13 Komoditní struktura peruánských dovozů

Sektor	2008		2009		
	mil. USD	%	mil. USD	%	meziroční změna (%)
Spotřební statky	4 913	16,4	4 256	19,5	-13,4
krátkodobé spotřeby	2 628	8,8	2 391	11,0	-9,0
dlouhodobé spotřeby	2 286	7,6	1 865	8,5	-18,4
Meziprodukty	14 999	50,2	10 261	47,0	-31,6
Paliva, lubrikanty	5 445	18,2	3 063	14,0	-43,7
Primární produkty a meziprodukty pro zemědělství	1 006	3,4	854	3,9	-15,0
Primární produkty a meziprodukty pro průmysl	8 549	28,6	6 343	29,1	-25,8
Kapitálové statky	9 938	33,3	7 285	33,4	-26,7
Stavební materiály	1 470	4,9	940	4,3	-36,1
Kap. statky pro zemědělství	100	0,3	76	0,3	-23,5
Kap. statky pro průmysl	6 123	20,5	4 743	21,7	-22,5
Dopravní prostředky	2 246	7,5	1 526	7,0	-32,0
Různé	31	0,1	15	0,1	-51,7
Celkem	29 882	100,0	21 818	100,0	-27,0

Zdroj: [50]

Export tradičních produktů dosáhl za rok 2009 20 525 milionů USD, což znamenalo pokles o 11 %. Bylo to zapříčiněno zejména sníženým exportem, ropy a jejích

derivátů (o 27 %), poklesem v těžebním sektoru (10 %) a také v zemědělství a rybolovu. Poklesl i vývoz netradičních produktů, a to o 17 % oproti minulému roku. Vliv na tuto hodnotu mělo snížení v oblasti metalurgického průmyslu o 38 %, textilního průmyslu (26 %) a chemického průmyslu (18 %). Výjimkou je růst vývozu strojírenských kovů o 11 %.

Tabulka 14 Komoditní struktura peruánských vývozu

Sektor	2008		2009		
	mil. USD	%	mil. USD	%	meziroční změna (%)
Tradiční	23 159	75,6	20 525	76,8	-11,4
těžba	17 907	58,5	16 144	60,4	-9,8
rybolov	1 750	5,7	1 683	6,3	-3,8
ropa a deriváty	2 821	9,2	2 062	7,7	-26,9
rostlinná a živočišná výr.	680	2,2	636	2,4	-6,4
Netradiční	7 469	24,4	6 189	23,2	-17,1
rostlinná a živočišná výr.	1 876	6,1	1 825	6,8	-2,7
řemeslná výr.	1	0,0	1	0,0	-49,0
dřevo a papír	422	1,4	334	1,3	-20,7
kovy-strojírenství	324	1,1	359	1,3	11,0
kovy-nestrojírenství	173	0,6	147	0,6	-14,7
rybolov	620	2,0	526	2,0	-15,1
kůže	35	0,1	22	0,1	-36,7
chemický prům.	1 024	3,3	835	3,1	-18,4
metalurgie	811	2,6	505	1,9	-37,8
textil	2 006	6,6	1 495	5,6	-25,5
různé	177	0,6	139	0,5	-21,5
Celkem	30 628	100,0	26 714	100,0	-12,8

Zdroj: [50]

2.4.3 Obchod službami

I v Peru, jako v ekonomice s rychlým ekonomickým rozvojem, prudce roste význam sektoru služeb. Bohužel i tato oblast byla ovlivněna negativním stavem světového hospodářství v roce 2009. Co se týká sektoru dopravy, poklesl meziročně 996 milionů USD, což představuje pokles přes 40 %. Velký podíl na tom mělo snížení využití letecké přepravy zboží, vlivem čehož klesly celkové příjmy z obchodu službami o téměř 90 milionů USD. Stejně jako příjmy klesly i výdaje, a to o 794 milionů. Byl to důsledek zejména nižších výdajů za dopravné díky snížení objemu dovozů a dopravních tarifů.

Rozdílně vypadala situace, co se týká výdajů za cestování. Celkově vzrostly o 960 milionů USD a tím stoupla i úroveň průměrných výdajů na cestování na osobu. Zvýšily se výdaje Peruánců při cestách do zahraničí, ačkoli počet vyjíždějících obyvatel klesl o 4 %. Pokles zaznamenal i sektor pojišťovacích služeb, přesně o 176 milionů USD. Největší podíl mělo pojištění proti požárům a leteckým únosům.

Ostatní služby dosáhly deficitu 854 milionů dolarů, což je o 17 % méně než roku 2008. Snížilo se množství plateb do zahraničí prostřednictvím plateb za licence, nižší zájem byl také o informační služby.

Největší význam ze sektoru služeb má pro peruánskou ekonomiku turismus. Peru je cílovou zemí čím dál tím většího množství turistů, a to nejen díky své přírodní rozmanitosti, ale také díky bohaté historii, krásným památkám a výborné gastronomii. V posledních letech je turismu věnována stále větší pozornost a lze konstatovat, že se zlepšuje i kvalita doprovodných služeb, síť hotelů, infrastruktura, nabídka cestovních kanceláří a jazyková vybavenost obyvatel. Peruánci si uvědomují, že turistický ruch je klíčovou součástí jejich hospodářství a velkou příležitostí rozvoje do budoucna. V roce 2009 počet zahraničních turistů mírně poklesl, ale již se opět navrácí na původní vysokou úroveň. Do Peru směřují z evropských zemí nejvíce obyvatelé Španělska.

V roce 2010 zaznamenal pro peruánský turistický ruch velkou ránu – v průběhu období dešťů došlo k sesuvu půdy v regionu Cusca a byla poničena železniční trať vedoucí k nejznámější peruánské památce Machu Picchu. Trať představuje téměř jedinou možnou přístupovou cestu k objektu, proto lze očekávat, že příjmy z turistického ruchu budou touto událostí negativně ovlivněny.

2.4.4 Přímé zahraniční investice (PZI)

I v oblasti přímých zahraničních investic je Peru atraktivním cílem pro zahraniční investory. Objem investic směřujících do země roste, když v roce 2009 dosáhl hodnoty téměř 19 miliard USD a od roku 1997 došlo k téměř ztrojnásobení PZI. Přes 50 % z celkového objemu investic pochází ze tří zemí, a to ze Španělska, Velké Británie a ze Spojených států; celkem se na PZI do regionu Peru podílí přibližně deset zemí. Také je třeba poznamenat, že některé velké transnacionální společnosti nevstupují na peruánský trh přímo ze své mateřské země, ale prostřednictvím některé ze svých poboček v zahraničí (např. španělská Telefonica skrz svoji nizozemskou pobočku). Největší podíl PZI je orientován na těžební průmysl, kde jsou nejvýznamnější investice do podniků jako je Southern Perú, Cerro Verde, Gold Fields či Xstrata. Za svůj rozkvět dluží tento sektor

růstu cen primárních surovin z posledních let, díky čemuž mohlo dojít ke vzniku nových projektů či dalšímu rozvoji těch stávajících. Dále následuje sektor telekomunikací – zde dominuje Telefonica se svými investicemi z 90. let (prostřednictvím privatizace státního podniku) a z let 2000 a 2005 souvisejícími s rozvojem mobilních telefonů. V případě firmy Telefonica se očekává další růst vzhledem k silnému potenciálu rozšiřování telekomunikačních sítí do venkovských regionů. Významné odvětví přijímající investice doplňuje ještě energetický (zejména vodní energie) a finanční sektor (vstup velkých bank působících na světovém bankovním trhu).

Vláda se snaží podporovat příliv zahraničních investic různými způsoby. Nedávno byly přijaty tři nové zákony – jejich prostřednictvím dosahují investoři různých daňových výhod, je jim ulehčeno řešení sporů vyplívajících z investiční činnosti a podporována je i spolupráce veřejného a soukromého sektoru při realizaci velkých investičních projektů.

Tabulka 15 Struktura přímých zahraničních investic (mil. USD)

	2006	2007		2008		2009	
Země původu			meziroční změna		meziroční změna		meziroční změna
Španělsko	3 678	3 729	1,40%	4 145	11,14%	4 292	3,55%
Velká Británie	2 803	2 962	5,70%	3 478	17,40%	3 783	8,78%
USA	2 757	2 762	0,20%	2 763	0,03%	2 760	-0,09%
Nizozemí	1 405	1 404	0,00%	1 402	-0,14%	1 404	0,09%
Chile	474	487	2,90%	1 097	125,01%	1 290	17,63%
Panama	821	869	5,90%	903	3,97%	929	2,86%
Kolumbie	665	726	9,20%	731	0,70%	751	2,75%
Mexiko	439	439	0,00%	448	2,09%	455	1,43%
Ostatní	2 426	2 424	-0,10%	2 987	23,23%	3 177	6,36%
Celkem	15 466	15 803	2,20%	17 953	13,61%	18 840	4,94%
Hospodářský sektor							
Komunikace	3 680	3 747	1,80%	3 756	0,24%	3 675	-2,17%
Těžba	2 998	3 064	2,20%	3 510	14,56%	3 964	12,91%
Průmysl	2 724	2 735	0,40%	2 737	0,06%	2 842	3,84%
Finance	2 476	2 560	3,40%	2 599	1,52%	2 872	10,53%
Energetika	1 649	1 674	1,50%	1 675	0,04%	2 603	55,47%
Obchod	701	710	1,30%	714	0,49%	756	5,87%
Bytová výstavba	26	26	0,00%	526	1945,90%	526	0,00%
Ostatní	1 213	1 287	6,10%	1 517	17,91%	1 602	5,65%
Celkem	15 466	15 803	2,20%	17 953	13,61%	18 840	4,94%

Zdroj: [32]

Údaje v tabulce uvedené výše ukazují strukturu PZI v Peru dle jednotlivých zdrojových zemí a sektorů, kam investice směřují. Mírně jiná je situace, pokud bychom PZI členili podle země, odkud pochází mateřská společnost investora. První místo si drží Španělsko s 24 %, dále následují Spojené státy s podílem o 10 p.b. nižším a mezi další významné investory patří společnosti z JAR, Chile a Švýcarska.

Co se týče investic Peru v zahraničí, lze konstatovat, že nejsou žádné významnější. Peru investuje hlavně do sektoru služeb a cílovými zeměmi jsou zejména okolní státy, jako je Bolívie, Ekvádor a Chile.

3 Budoucí vývoj Peru

Třetí část práce se zaměří na předpokládaný budoucí vývoj ekonomiky Peru. Pokusí se nastínit obecnou předpověď ekonomického vývoje země a dále stručně charakterizuje probíhající jednání o integraci s určitými zeměmi. V závěru přiblíží jednotlivé kandidáty nadcházejících prezidentských voleb roku 2011, kdy bude vybrán nástupce současné hlavy státu Alana Garcíi.

3.1 Očekávaný ekonomický vývoj

Odhad hospodářského růstu ekonomiky Peru v roce 2011 se pohybují na hranici 6 %. Již nyní se ale objevují optimističtější předpovědi. Např. dle peruánského ministra financí by Peru mělo růst tempem mezi 6 a 7 %.³¹ Mělo by tomu být díky posilující domácí poptávce (důsledkem rostoucího důchodu domácností a většímu množství vytvořených pracovních míst), a to navzdory určité politické nestabilitě kvůli nadcházejícím prezidentským volbám. Pozitivní vliv by měl mít také stále více rostoucí sektor stavebního průmyslu. Silná poptávka dokonce překonala tradiční těžební průmysl, jež byl v minulosti hlavním motorem ekonomického růstu země. Na konci roku 2010 je očekávaný růst HDP 8 % (dle BCRP). Ministr financí se také neobává, že by prezidentské volby 2011 významně negativně ovlivnily ekonomiku Peru. Zdůvodňuje to tvrzením, že kandidáti na úřad prezidenta podporují takovou hospodářskou politiku, která dovedla Peru k současnému rychlému růstu.³² Očekává se i zvýšená poptávka po primárních surovinách, zejména kovech, jež tvoří významnou položku peruánských exportů.

Co se týče oblasti přímých zahraničních investic, očekává se, že mezi roky 2010 a 2012 bude v Peru investováno okolo 38 miliard USD, a to zejména do těžebního,

³¹ [42]

³² [42]

energetického průmyslu a do sektoru telekomunikací a dopravy. V roce 2012 by celkové soukromé i veřejné investice měly tvořit okolo 26 % HDP.

Pro období následujících dvou let by se dle odhadů BBVA deficit běžného účtu platební bilance měl pohybovat okolo 1,5 % domácího produktu. Toto negativní saldo bude financováno hlavně dlouhodobým zahraničním kapitálem, kde budou mít největší podíl přímé zahraniční investice. Rok 2012 by měl být také obdobím, kdy by mělo dojít k významnému zvýšení peruánských exportů – tento předpoklad je podpořen zejména očekávaným počátkem několika projektů těžebního průmyslu právě v roce 2012. Tím se zvýší produkční kapacita sektoru v těžbě mědi a železa. Přehled těchto projektů je uveden v následující tabulce (tab. 16):

Tabulka 16 Nové investiční projekty v těžbě mědi s počátkem v roce 2012

Projekt	Objem investice (mil. USD)	Očekávaná produkce mědi za rok (tis. MT)
Toromocho	2 200	275
Antapaccay	1 500	150
Río Blanco	1 440	190
Tía María	950	120
Celkem	6 090	735

Zdroj: [41]

V oblasti veřejných financí se pro následující léta předpokládá mírné zlepšení. Tento pozitivní trend by měl být důsledkem zejména zvýšených příjmů z daní a poté také ukončením finanční podpory ze strany státu v souvislosti se světovou ekonomickou krizí. Hodnota fiskálního deficitu by mohla dosáhnout až na 1 % HDP. Stejně je očekáván i pokles veřejného dluhu na domácím produktu, a to na 20,4 % na konci roku 2012. Výsledkem toho by mohlo být případné zlepšení ratingu ekonomiky Peru.³³

Do Peru také vstupují významné zahraniční banky a roste podíl úvěrů na HDP. V roce 2012 by měl tvořit přes 30 % domácího produktu.

Přestože jsou očekávání ohledně budoucího vývoje Peru veskrze pozitivní, BBVA vypracovala i tzv. krizový scénář. Vychází zejména z následujících předpokladů: pomalý růst světové ekonomiky (USA, Čína a Eurozóna s ekonomickým růstem mezi 1 a 3 %

³³ Již nyní zlepšila agentura Fitch Ratings předpověď vývoje veřejného dluhu na status „pozitivní“.

v 2011), výrazné zhoršení směnných relací vlivem změny měnového kurzu a nižší příliv kapitálu. V rámci tohoto scénáře je předpokládán růst ekonomiky Peru pouze 2,5 %, a to hlavně důsledkem snížení objemu soukromých investic. Deficit veřejných financí by se naopak zvýšil na 4 % HDP a podíl veřejného dluhu na domácím produktu na necelých 27 %. Zmírnění negativních důsledků tohoto scénáře by mohlo být dosaženo patřičnou fiskální politikou.

V následující tabulce je zaznamenán předpokládaný vývoj hlavních ekonomických veličin v roce 2011 (tab. 17):

Tabulka 17 Předpokládaný vývoj vybraných ekonomických veličin v roce 2011

	I.Q 2011	II.Q 2011	III.Q 2011	IV.Q 2011
Růst HDP (%)	5,7	3,8	5,7	7,7
Inflace (%)	2,4	2,6	2,5	2,4
Měnový kurz vůči USD	2,85	2,86	2,85	2,80
Úroková míra (%)	3,42	3,92	4,42	4,75

Zdroj: [41]

3.2 Vyjednávané dohody o spolupráci

Následující řádky stručně charakterizují průběh jednání o vybraných dohodách o spolupráci, jež přiblíží budoucí směřování integrace Peru do světové ekonomiky.

3.2.1 Dohoda o Transpacifické spolupráci – TPPA (Trans Pacific Partnership Agreement)

Jednání o TPPA byla iniciována členskými zeměmi tzv. P4 (Smlouva o strategické transpacifické spolupráci), mezi které patří Brunej, Chile, Nový Zéland a Singapur. Na procesu se podílejí kromě těchto států ještě USA, Austrálie, Vietnam a Peru. Hlavním cílem této dohody je zejména vytvoření prostředí příznivého pro hlubší ekonomickou spolupráci a tvorba nových pracovních míst. Smlouva by měla vytvořit dobrý základ pro

budoucí Asijskopacifickou zónu volného obchodu (Free Trade Agreement Asia-Pacific). Vyjednávaná dohoda je výjimečná zejména díky faktu, že jde o spolupráci mezi zeměmi ze tří kontinentů, a sice Ameriky, Asie a Oceánie.

Peru se rozhodlo účastnit se jednání v roce 2008 na summitu sdružení APEC, jež se konalo v Limě, přičemž jeho plnému začlenění došlo od února 2009. Dosud se konalo šest kol vzájemných vyjednávání a záměrem je uzavřít celý proces do roku 2011.

3.2.2 Dohoda o volném obchodu se zeměmi Střední Ameriky

Vzájemná vyjednávání týkající se této dohody začala poměrně nedávno – v srpnu roku 2010, kdy byla podepsána deklarace mezi prezidenty Peru a Panamy o vzájemné spolupráci. Již o měsíc později došlo k dalšímu setkání představitelů obou zemí, kde byli přítomni i zástupci ostatních zemí Střední Ameriky. Při této příležitosti vyjádřila Kostarika a Honduras svůj zájem o účast na jednáních. V říjnu byl blíže určen plán celého procesu a připojila se Guatemala a El Salvador, ovšem pouze v pozici pozorovatele. Rámcová pravidla jednání umožňují připojení i ostatní středoamerických států.

Cílem vyjednávání je vytvoření zóny volného obchodu mezi Peru, Kostarikou, El Salvadorem, Hondurasem, Guatemalou, Panamou a dalšími zeměmi Střední Ameriky, které projeví zájem. Snahou bude maximálně využít komplementaritu obchodu zúčastněných zemí a tím posílit obchodní toky mezi nimi. Dalším cílem je zvýšení objemu investic mezi členy a zaměření se na malé střední podniky.

Specifikem jednání je, že Peru uzavře bilaterální dohody s každým účastníkem procesu; jednání ovšem probíhají společně s výjimkou otázek týkajících se přístupu na trhy. Hlavními projednávanými oblastmi jsou kromě lepšího přístupu na trh také oblast práv k duševnímu vlastnictví, řešení sporů či ochrana hospodářské soutěže. Plánované uzavření dohody by mělo být v průběhu roku 2011.

3.2.3 Dohoda o ekonomické spolupráci s Japonskem

Peru se v posledních letech rozhodlo zaměřit své snahy o spolupráci do Asie, a to zejména na své hlavní obchodní partnery z této oblasti. Z tohoto důvodu je také prioritou uzavřít bilaterální dohodu s Japonskem. První jednání mezi oběma zeměmi proběhlo roku 2008, roku 2009 se uskutečnilo další kolo, v němž oba státy vyjádřily své postoje

k plánované dohodě o spolupráci. Plánované uzavření dohody je do konce roku 2010.

3.2.4 Zóna volného obchodu s Koreou

V regionu Asie se kromě Japonska upírá pozornost Peru také na Jižní Koreu, jež by mohla být dalším významným prostředníkem pro navázání hlubších vztahů a Asijsko-pacifickým regionem s hlavním cílem diverzifikace obchodu a rozšířením exportních příležitostí. Již v roce 2006 bylo ze strany ministrů zahraničí obou zemí na setkání ve Vietnamu zadáno zpracování studie, která by zhodnotila důsledky hlubší spolupráce mezi Peru a Korejí. Na setkání představitelů členů sdružení APEC v roce 2008 v peruánské Arequipě prezidenti obou států zahájili vzájemná vyjednávání týkající se dohody o volném obchodu. Doposud se odehrálo pět kol vzájemných jednání, zatím poslední v Limě v srpnu roku 2010.

Obsah dohody je poměrně široký – zahrnuje tradičně lepší přístup na peruánský a korejský trh, telekomunikace, lepší pracovní příležitosti, investice či ochranu životního prostředí. Peru je pro Koreu teprve druhým cílovým teritoriem v oblasti Latinské Ameriky a spolupráce probíhá zejména energetickém, těžebním, zpracovatelském průmyslu a v malo- a velkoobchodě. Pro Koreu je bilaterální dohoda s Peru výhodná i v tom smyslu, že může prostřednictvím vzájemné spolupráce využít preference, které má Peru vyjednané i s ostatními zeměmi. Významná je i možnost výhodně umístit výrobky korejského automobilového průmyslu na peruánském trhu.

Peru naopak může těžit z technické vyspělosti Jižní Koreje, kdy se tamním dalším zpracováním peruánských exportů vytvoří další přidaná hodnota a Peru tím získá lepší pověst na světových trzích. Korea je také významným spotřebitelem zemědělských produktů a produktů rybolovu, jež jsou v hojné míře z Peru exportovány a jejichž světové ceny jsou na vyšší úrovni. Peru má také možnost získat prostřednictvím zmíněné dohody výrobky vyšší technické vyspělosti a meziprodukty pro svoji další výrobu, a to za lepší ceny než by byly dosaženy na světových trzích.

3.3 Prezidentské volby roku 2011

Rok 2011 bude pro Peru zajímavý nejen z hlediska hospodářského, a to zda se zemi podaří navázat po méně úspěšných dvou letech na rychlý ekonomický růst, ale také

z hlediska politického, protože je to rok, kdy se budou konat prezidentské volby. Velká pozornost je jim v Peru věnována již od roku 2009. Prezidentských kandidátů je celkem dvanáct – mezi nejznámější zástupce strany Solidaridad Nacional Luis Castañeda, bývalý prezident Peru Alejandro Toledo, Ollanta Humala, člen vlády Yehude Simoc či dcera Alberta Fujimoriho Keiko.

Největším favoritem je dle posledních výzkumů Luis Castañeda s 24 % hlasů. Jen o 1 % méně má Keiko Fujimori a dále následuje Alejandro Toledo a Ollanta Humala. Je zřetelně vidět tendence, že se lidé přiklání spíše ke kandidátům, které znají z předchozího politického působení. Velmi rozporuplně je vnímána osoba Keiko – stejně jako její otec má zaryté přívržence i odpůrce.

S tím, jak se okamžik voleb blíží, začínají i jednotlivé politické strany zvažovat své strategie. Partido Popular Cristiano (PPC) bude pravděpodobně podporovat Luise Castañedu. Levicové strany jako je např. Fuerza Social doufají ve vytvoření koalice s Peru Posible a jejím kandidátem Alejandrem Toledem. Alejandro Toledo plánuje spolupracovat v případě úspěchu ve volbách s širším spektrem politiků od L. Castañedy, Ollanty Humaly až po výše zmíněnou Fuerzu Social. Menší strany naopak uvažují o možných koalicích s jiným záměrem – uchovat si svoji existenci a možnost participovat alespoň minimálně na politickém dění země. Prezidentské volby se uskuteční v dubnu 2011 a současně proběhnou i volby 130 členů Kongresu a pěti členů Andského parlamentu.

4 Postavení Peru v regionu Latinské Ameriky

Závěrečná část práce se zabývá postavení republiky Peru v latinskoamerickém regionu. Je zaměřena nejen na jeho členství v regionálních integračních seskupeních, ale také na roli Peru v regionu z hlediska politického a zmíněny budou vztahy s ostatními významnými zeměmi Latinské Ameriky.

4.1 Členství Peru v regionálních integračních seskupeních

Peru je součástí několika významných integračních skupin jako je např. APEC, CAN či ALADI. V této části bude charakterizováno členství Peru v těchto organizacích, které působí v latinskoamerickém regionu.

4.1.1 CAN (Comunidad Andina)

Integrační seskupení CAN bylo založeno roku 1969, a to pěti latinskoamerickými zeměmi – Bolívií, Kolumbií, Chile, Ekvádorem a Peru. Zakládajícím dokumentem byla Dohoda z Cartageny (město v Kolumbii) a jako primární cíle si pětice států stanovila spolupráci v ekonomické a sociální oblasti včetně zlepšení životní úrovně obyvatelstva. V 70. letech se do integrace přidala Venezuela a naopak skupinu opustilo Chile.

V podstatě celé institucionální struktura společenství byla vytvořena v prvních deseti letech rozvoje integrace, snad jediné s výjimkou Andské rady, která vznikla roku 1990. CAN aplikoval stejně jako ostatní země regionu Latinské Ameriky v minulosti politiku substituce dovozu. Výsledkem toho byla tzv. ztracená dekáda 80. let, kdy obrovské zadlužení celé oblasti na čas zastavilo další integrační snahy. Koncem tohoto desetiletí bylo na konferenci na Galapágách rozhodnuto o definitivním opuštění tohoto modelu a přijata byla nová politika podpory liberalizace obchodu. Členské země Andského společenství odstranily vzájemná cla a roku 1993 vytvořily zónu volného obchodu. Důsledkem toho nesmírně vzrostl objem vnitroskupinového obchodu a bylo vytvořeno velké množství pracovních míst. Došlo také k liberalizaci sektoru služeb, a to zejména dopravy.

Roku 1997 byla významným způsobem změněna organizační struktura CAN, kdy se prezidenti jednotlivých členských států dohodly (Protocolo de Trujillo) na představení

tzv. Cartagenských reforem. Tyto reformy byly reakcí na změny v mezinárodním prostředí a jejich prostřednictvím přešla hlavní řídicí pravomoc ve sdružení do rukou prezidentů a ministrů zahraničí.

V roce 2006 opustila CAN Venezuela, ale vrátil se dřívější člen – Chile.

Mimo volný pohyb zboží a služeb dosáhl CAN v integračním procesu volného pohybu osob bez pasových průkazů a povolení k zaměstnání v celé oblasti skupiny a také rozvoji v oblasti ochrany životního prostředí.

Ačkoli bylo výše zmíněno, že zóna volného obchodu byla vytvořena roku 1993, neplatí to pro všechny členské země. Peru se k této dohodě nepřipojilo a učinilo tak až v roce 1997, kdy souhlasilo s odstraněním vzájemných ochranných opatření, ale na postupné bázi. Liberalizace začala téhož roku a plné liberalizace dosáhla až roku 2005.

Již v roce 1998 schválila Komise Andské skupiny rozhodnutí, kde byly ustanoveny základní normy pro liberalizaci sektoru služeb. Rozhodnutí se mělo týkat veškeré výměny služeb mezi členskými zeměmi s výjimkou služeb provozovaných v souvislosti s vládními výkony a orgány státní správy, dále pak se službami spojenými s leteckou přepravou, jež se řídí speciálními právními normami. Přijetí tohoto ustanovení také umožňuje obyvatelům členských států poskytovat služby na území ostatních členů bez jakýchkoli omezení a překážek. V průběhu procesu uvolňování oblasti obchodu služeb byla největším problémem liberalizace sektoru telekomunikací, kde v Peru působí velké množství nadnárodních společností. Pokud bylo jejich působení regulováno obchodní politikou země, znamenaly značný přínos financí do státního rozpočtu, a proto bylo snahou vlády je co nejvíce kontrolovat. I oblast telekomunikací byla ale do roku 2005 liberalizována.

Andské společenství má také poměrně dobře vypracovaný právní rámec týkající se ochrany duševního vlastnictví. Zabývá se nejen poskytováním ochranných značek a patentů, autorských práv, ale také věnuje pozornost ochraně nových rostlinných zemědělských druhů či regulaci genetického inženýrství.

Byl přijat tzv. Plan de Trabajo, neboli Plán další spolupráce. Zaměřuje se hlavně na pět oblastí, kterými jsou volný obchod zbožím a službami, celní unie, zlepšení soudního systému Společenství, plánování investic a spolupráce Bolívie s Ekvádorem.

Liberalizací kapitálu se rozumí volný přístup investic do členských zemí, stejně jako repatriací zisků, přístupu k zahraničním půjčkám či fungování Burzy cenných papírů. Velkým problémem dalšího rozvoje Andského společenství, a tím i Peru jako jeho členského státu, je rozdílnost jednotlivých členských zemí. Je možné konstatovat, že

v současné době je dynamika dalšího rozvoje sdružení poměrně malá a pozornost je věnována zejména navazování bilaterálních vztahů členů s ostatními zeměmi.

V následující tabulce (tab. 18) je uvedena vzájemná obchodní výměna mezi členy skupiny CAN. Je možné pozorovat, že v posledních letech nejvíce Peru vyváží na trh Kolumbie. Největším dovozním partnerem je naopak Ekvádor. Nejsilnějším rokem byl rok 2008, což je v souladu s celkovou pozicí Peru v mezinárodním obchodu, jež dosahovala svého vrcholu také v letech 2007 a 2008.

Tabulka 18 Vzájemný obchod mezi Peru a členskými zeměmi CAN

Exporty z Peru (mil. USD)							
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
CAN celkem	438	604	796	1 005	1 214	1 551	1 539
Bolívie	103	134	154	190	225	350	312
Kolumbie	184	266	345	492	613	709	686
Ekvádor	151	204	297	323	376	492	541
Importy do Peru (mil. USD)							
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
CAN celkem	1 242	1 584	1 816	2 161	2 643	3 353	2 281
Bolívie	75	135	121	127	164	294	287
Kolumbie	506	787	778	954	989	1 286	957
Ekvádor	661	662	917	1 080	1 490	1 773	1 037

Zdroj: [33]

4.1.2 ALADI (Asociación Latinoamericana de Integración)

Integrační seskupení ALADI, jehož je Peru členem, je největší latinskoamerickou integrací. Jeho členy je dvanáct zemí; kromě Peru se jedná o Argentinu, Bolívii, Brazílii, Chile, Kolumbii, Kuby, Ekvádor, Mexiko, Paraguay, Uruguay a Venezuelu – zaujímá tak plochu téměř celého světadílu.

Seskupení vzniklo v srpnu roku 1980 podpisem Smlouvy z Montevidea (Tratado de Montevideo) a jako hlavní cíl si členské státy určily zejména formování společného trhu s respektováním rozdílného stupně rozvoje jednotlivých zemí. Dosažení integrační úrovně společného trhu by mělo být dosaženo různými způsoby, a to celním zvýhodněním členů oproti třetím zemím, bilaterálními dohodami mezi členskými státy

týkajícími se finančního sektoru, zemědělství, životního prostředí či zdravotních a hygienických norem apod. Z výše uvedeného vyplývá, že Smlouva z Montevidea je dohodou rámcovou, která stanovuje pouze základní pravidla a umožňuje jednotlivým státům uzavírat další specifitější dohody, jež se vztahují ke konkrétním oblastem. Zemím, které doposud dosáhly nižšího stupně rozvoje, je umožněno využívat preferenčního zacházení; mezi tyto státy patří Bolívie, Ekvádor a Paraguay.

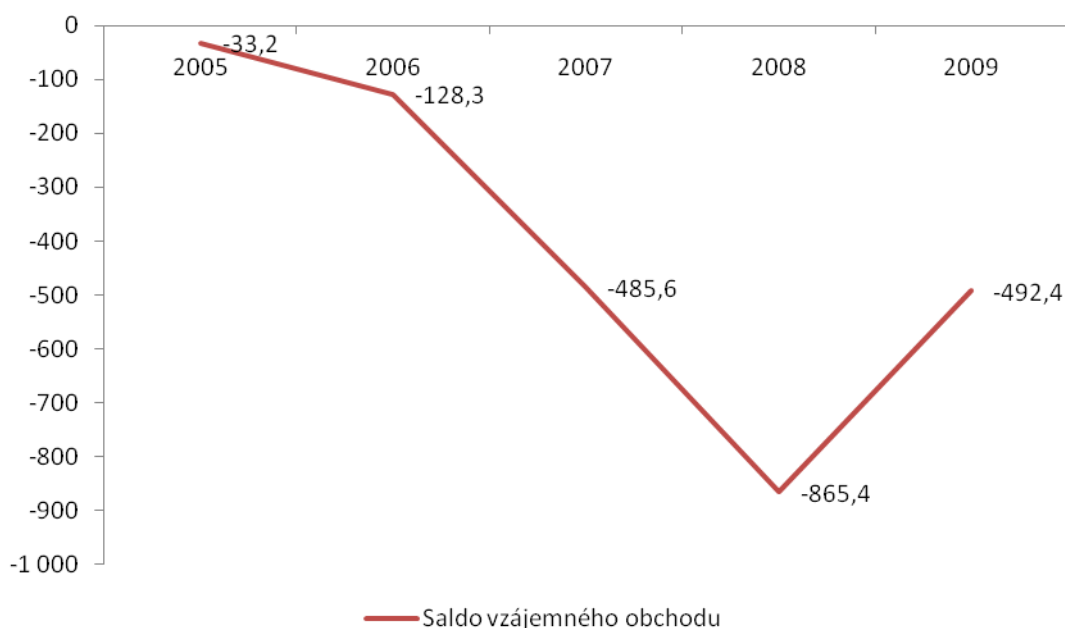
ALADI zahrnuje členské země i jiných menších integračních skupin Latinské Ameriky – je proto pokládáno za jakési zastřešující uskupení v rámci latinskoamerického regionu. V souladu s touto rámcovou dohodou jsou uzavírány dohody o ekonomické spolupráci vždy s určitou členskou zemí (tzv. Acuerdos de la complementación económica – ACE). Nejdůležitější ACE jsou obsahem následujícího textu.

ACE 8: Peru – Mexiko

Dohoda mezi Peru a Mexikem pod zastřešením ALADI si klade cíle zejména v oblasti vzájemného obchodu – zvýšení objemu a jeho diverzifikaci prostřednictvím preferenčního zacházení při vstupu na své trhy. Tato zvýhodnění jsou v souladu s celní nomenklaturou ALADI z roku 2002 NALADISA. Dohoda je platná do roku 2011 s podmínkou, že před tímto datem nebude podepsána smlouva o prohloubení vzájemných vztahů do podoby zóny volného obchodu. V tomto případě by byla platnost ACE 8 prodloužena až do doby, než by vznikla tato zóna volného obchodu.

Mexiko je pro Peru významnou zdrojovou zemí z hledisek dovozů – vzájemná obchodní bilance vykazuje z pohledu Peru záporné saldo. Mezi hlavní dovážené produkty patří zejména stavební materiály a kapitálové statky, v menší míře potom primární suroviny. Saldo vzájemné obchodní výměny v posledních letech je znázorněno v grafu níže:

Graf 5 Vzájemná obchodní výměna Peru - Mexiko (mil. USD)

Zdroj: [49]

ACE 38: Peru – Chile

Další specifickou dohodou podepsanou v rámci ALADI je dohoda o ekonomické spolupráci mezi Peru a Chile. Tato smlouva byla podepsána roku 1998 a jejím prostřednictvím bylo dohodnuto období osmnácti let, kdy měla být odstraněna všechna ochranná opatření zahraničního obchodu mezi oběma zeměmi. Cílem bylo tedy dosažení zóny volného obchodu. V srpnu roku 2006 oba státy podepsaly dohodu, jež nahrazuje původní ujednání, a to dohodu o zóně volného obchodu. Výsledkem by mělo být další prohloubení obchodních vazeb mezi Chile a Peru a vyhledávání nových příležitostí vzájemné spolupráce.

Uzavření obou dohod mělo pozitivní výsledky – do roku 2008 byly odstraněny téměř všechny překážky vzájemného obchodu. Co se týče jeho charakteru, Chile dováží na peruánský trh produkty s vyšší přidanou hodnotou než Peru do Chile. Rok 2009 byl dalším významným mezníkem spolupráce, kdy postupným prohlubováním původní ACE 38 došlo 1. března 2009 ke konečnému vytvoření zóny volného obchodu. Pozornost je věnována také pracovním podmínkám v obou zemích, jež měly být postupně zlepšovány.

ACE 58: Peru – MERCOSUR

U dohody o spolupráci č. 58 bylo protistranou integrační sdružení MERCOSUR. ACE 58 bylo podepsáno roku 2005 a Peru společně s členskými státy MERCOSURu Argentinou, Brazílií, Paraguají a Uruguají se jejím prostřednictvím zavázaly k vytvoření zóny volného obchodu. Společně s hlavní smlouvou byla podepsána také další ustanovení týkající se např. řešení sporů, speciálních celních oblastí či preferencí v souvislosti pouze s některými produkty.

Pro Peru je přístup na trhy států MERCOSUR důležitý, jedná se o nejvýznamnější státy v regionu Latinské Ameriky a zároveň jde o integraci, jež má v poslední době nejrychlejší tempo růstu a jež má také poměrně významné vztahy s Evropskou unií. Peru zaznamenává negativní saldo obchodní bilance s každým s členských států (tab. 19).

Tabulka 19 Vzájemný obchod MERCOSUR - PERU

Exporty z Peru (mil. USD)	2005	2006	2007	2008	2009
Argentina	54	66	125	151	83
Brazílie	459	773	936	896	506
Paraguay	0	1	1	2	4
Uruguay	7	8	9	20	15
Celkem	520	848	1 071	1 069	608
Importy do Peru (mil. USD)					
Argentina	729	811	1 125	1 600	928
Brazílie	1 043	1 618	1 878	2 449	1 701
Paraguay	82	130	133	198	195
Uruguay	46	31	55	94	83
Celkem	1 900	2 590	3 191	4 341	2 907
Saldo	-1 380	-1 742	-2 120	-3 272	-2 299

Zdroj: [54] a vlastní zpracování

Z tabulky je zřejmé, že obchodní bilance se zeměmi MERCOSUR od roku 2009 stále klesala s výjimkou roku 2009. Hodnoty ovšem byly stále záporné (V roce 2009 2 299 milionů USD). Největší podíl na tom mají dva státy, a sice Brazílie a Argentina. S Paraguají a Uruguají mají bilance poměrně zanedbatelnou hodnotu. Důležité je zmínit, že od roku 2003 je Peru přidruženým státem MERCOSUR.

Sdružení ALADI navazuje jako celek další vazby i s ostatními důležitými světovými organizacemi jako je např. Světová obchodní organizace či UNCTAD. S jejich finanční pomocí se uskutečňují různá externí školení pro exportéry, regionální kurzy týkající se zahraničního obchodu apod.

V rámci ALADI ovšem také dochází k rozdílným pohledům na různé problémy. Jedna skupina zemí (mezi nimi i Peru) např. zdůrazňuje více ekonomické a obchodní aspekty integrace; země ALBA (Venezuela, Bolívie, Kuba a Ekvádor) se naopak více zaměřují na sociální otázky. Tento rozpor způsobuje určitou strnulost v oblasti rozhodování, kdy členové ALBA odmítají jednat o liberalizaci obchodu.

4.2 Významné konflikty mezi Peru a státy latinskoamerického regionu

Předchozí část práce charakterizovala postavení Peru v regionu Latinské Ameriky z hlediska členství v integračních seskupeních, tzv. byla zaměřená více na ekonomickou oblast. Následující řádky obsahují stručnou charakteristiku dvou nejvýznamnějších konfliktů mezi Peru a jinými státy regionu, a to mezi Peru a Ekvádorem a Peru a Chile, které mohou ekonomické vztahy ovlivňovat.

4.2.1 Peru - Ekvádor (Guerra del Cenepa)

Konflikt mezi republikou Peru a sousedním Ekvádorem se odehrál roku 1995. Válka získala jméno dle řeky Cenepa, která protéká oblastí, kde se celý konflikt odehrál.³⁴ Spor má své kořeny již v období, kdy se obě země snažily získat nezávislost a kdy se poprvé dostaly do rozporu v souvislosti s příhraničním územím. Peru v té době prosazovalo poměrně silnou expanzivní politiku, a proto se jeho představitelům nelíbilo, že provincie Guayaquil (dnešní Ekvádor) si dělá nároky na samostatnost. Počátkem 19. století byl ustanoven stát Ekvádor a byly vymezeny hranice mezi oběma zeměmi. Zde se již oba státy liší ve svých tvrzeních, kdy se neshodnou na poloze hranice vedoucí Amazonií. Do konce století nedošlo téměř k žádnému pokroku v konfliktu, protože oba státy upíraly svou pozornost jiným směrem – Ekvádor na probíhající občanskou válku a Peru na tzv. Pacifickou válku s Chile.

³⁴ Válka se odehrála v zóně mezi hranicemi Peru a Ekvádorem – tyto hranice byly totiž nepřesně vymezené Protokolem z Rio de Janeiro z roku 1942.

I počátkem 20. století docházelo k neustálým šarvátkám a až roku 1922 byla podepsána dohoda mezi Peru a Kolumbií, kde byla vytyčena hranice obou států. Hraniční linie se nacházela uvnitř provincie Amazonas a představovalo ji pohoří Cordillera Cándor. Příměří nevydrželo na dlouho, kdy již roku 1941 Ekvádor prohlásil, že hranici neuznává, a začal obsazovat území na severu Peru v okolí města Tumbes. Válka trvala 41 dní a zvítězilo Peru, které nejen že vytlačilo ekvádorskou armádu ze svého území, ale navíc obsadilo část Ekvádoru. Mírový protokol byl podepsán roku 1942 (Protocolo de Rio de Janeiro) a garanty byly Argentina, USA, Chile a Brazílie.

Největším problémem Protokolu z Rio de Janeiro je přenesení geografických vymezení hranice do terénu, jež bylo hlavní příčinou konfliktů z let 1981 a 1995. Za hranici bylo dle Protokolu považováno mezivodí mezi řekami Zamora a Santiago a pohoří Cándor, průzkumy ovšem zjistily, že mezi výše zmíněnými toky se nachází ještě třetí řeka – Cenepa.

V obou konfliktech bylo útočící stranou Peru, které se snažilo infiltrovat na ekvádorské území. Roku 1995 byla v Brazílii podepsána mírová deklarace z Itamaraty, kde bylo dohodnuto stáhnutí vojsk obou zemí. K podpisu dohody o rozdělení území dochází ale až v roce 1998, kdy je potvrzena demarkační linie stanovená Protokolem z Rio de Janeiro.

4.2.2 Peru – Chile

Také mezi Peru a sousedním Chile je veden spor o území, a to o oblast v Tichém oceánu o velikosti přibližně 38 tis. km². Problém spočívá ve faktu, že Chile považuje hranice svého území za vymezené konvencí o rybolovu z let 1952 a 1954. Peru toto ustanovení neuznává a s vymezením hranic nesouhlasí. Problematická zóna je znázorněna na následujícím obrázku (obr. 2). Chile tvrdí, že hranice je představována modrou linií (což zamezí jižním peruánským provinciím přístup k moři), Peru naopak uznává hranici, jež je zvýrazněna zelenou linií (prodloužení pozemních hranic). Červená linie představuje řešení spravedlivé pro obě strany.

Obrázek 2 Vymezení hranic mezi Peru a Chile

Zdroj: [40]

Vzájemný konflikt má své kořeny již v 19. století, kdy Chile vyhlásilo válku Bolívii kvůli zvýšení cel. Peru se pokoušelo spor zmírnit, ale Chile následně vyhlásilo válku i Peru (tzv. Guerra del Pacífico). Bolívie i Peru měly daleko slabší armádu než Chile, a tak se po roce Bolívie vzdala a ponechala svého severozápadního souseda ve válce samotného. Výsledkem čtyřletého konfliktu byla výhra Chile a zabránění dalších částí peruánského území. Pozemní hranice mezi oběma státy byly stanoveny v tzv. Smlouvě z Anconu a Linské smlouvě; ohledně území v Tichém oceánu ale žádná hranice vymezena nebyla. Roku 1947 Chile i Peru prohlásilo problematické území za své, čímž konflikt znovu roznítily. Ačkoli v 50. letech byly podepsány, jak již bylo zmíněno výše, smlouvy týkající se rozdělení území mezi oba státy, Peru toto vymezení nerespektuje.

Roku 1982 se problému začala věnovat i Organizace spojených národů (OSN). Rozhodla se vymežit hraniční linii na principu rovnosti (viz červená linie na obr. 2). V současnosti ale není toto rozhodnutí OSN příliš respektováno, kdy si Chile stále klade nároky i na peruánskou část oceánu a v případě překročení hraniční linie je jeho armáda připravena zasáhnout. V roce 2005 přijal peruánský kongres nové opatření ohledně hranic s Chile, což znovu zvýšilo napětí mezi zeměmi. Reakcí prezidenta Garcíi byla žaloba Chile u Mezinárodního soudu v Haagu, kam se Peru obrátilo s cílem dosáhnout řešení akceptovatelného pro obě strany. Doposud ale nebylo dosaženo žádného příznivého výsledku – vztah mezi oběma zeměmi se naopak stále více vyhrocuje, k čemuž přispívají

i různé incidenty na obou stranách.³⁵ Dle vyjádření představitelů Peru „není možné očekávat rozhodnutí soudu ve věci sporu dříve, než v roce 2011 nebo 2012“.³⁶

Z výše uvedeného je zřejmé, že republika Peru nemá se svými sousedy dobré vztahy na politické úrovni, ačkoli z pohledu vzájemného obchodu je situace odlišná. Spor s Ekvádorem i Chile má své kořeny hluboko v historii zúčastněných zemí a v současnosti nejsou žádné náznaky, že by se situace měla výrazně zlepšit.

³⁵ Patří mezi ně např. chilské vojenské cvičení „Salitre 2009“ či jeho tajné vyjednávání s Bolívií ohledně hranic. Peru je na druhou stranu obviňováno z tajné špionáže v Chile.

³⁶ [43]

Závěr

Peru, jedna z nejvýznamnějších zemí Latinské Ameriky, přitahuje oprávněně pozornost ze strany ostatních států, integračních seskupení či světových odborníků. Důvodů je široká řada – ať již jde o značné přírodní bohatství a velkou rozlohu, zajímavou historii, kontroverzní politické představitele, či o fakt, že se jedná o zemi s perspektivním hospodářským růstem. Tato práce měla charakterizovat hlavní rysy ekonomiky Peru, přiblížit její vývoj z hospodářského i politického hlediska, jakožto i uvést předpokládané vývojové trendy a přiblížit postavení země v regionu Latinské Ameriky. Pokusila se poskytnout komplexní charakteristiku Peru tak, aby si čtenář mohl na jejím základě vytvořit představu o aktuální situaci v zemi, odhadnout pravděpodobný budoucí vývoj a získat bližší povědomí o pozici Peru v kontextu světové ekonomiky.

Z údajů uvedených v první kapitole je zřejmé, že historii Peru lze rozdělit na několik období oddělených významnými mezníky. První období je charakteristické územní roztržitostí Peru, kdy byla země rozdělena na velké množství menších oblastí ovládaných jednotlivými kmeny. Zmíněné kmeny byly postupně dobývány známou Inkou říší, jež dosáhla největšího rozkvětu na konci 15. století. Toto období peruánské historie, ačkoli již dávno minulé, má doposud velký vliv na smýšlení současných Peruánců, jež se považují za hrdé dědice této říše, a není výjimkou, že dodržují zejména ve venkovských oblastech mnohé tradice. Tato epizoda historie Peru je také základem pro cestovní ruch, jež je jednou z klíčových oblastí ekonomiky země. Dalším významným momentem bylo postupné ovládnutí peruánského území španělskými dobyteli roku 1532. Tímto rokem začalo dlouhé období španělské nadvlády, které je charakteristické mnoha povstáními a střety mezi původními obyvateli a dobyteli. Založením Limy počal dosud trvající proces centralizace obyvatelstva do hlavního města, jež v současnosti ústí ve významný společenský problém a situace začíná být neudržitelná. Pro současné Peru je typická výrazná izolovanost Limy od ostatních peruánských departmentů, což se odráží i v jednání politických představitelů země, kdy je veškerá pozornost upřena právě na hlavní město. Následující mezník peruánských dějin tvoří získání nezávislosti roku 1821 generálem San Martínem. Od tohoto momentu se u vlády vystřídalo několik diktátorů a liberální demokracie byla ustanovena až roku 1895. Důležité změny nastaly v situaci země v druhé polovině 20. století, kdy došlo k převratu, následovalo několik hospodářských reforem a začala být prosazována myšlenka státem vlastněných

průmyslových odvětví a politika substituce dovozu. V důsledku této politiky, typické v tomto období pro většinu zemí latinskoamerického regionu, se Peru postupně stále více izolovalo od okolního světa. Hospodářská situace země se zhoršila a zejména inflace začala dosahovat vysokých hodnot. Další problémy působilo začínající teroristické hnutí Sendero Luminoso, jež bylo v následujících letech noční můrou pro běžné Peruánce i politické představitele. Asi nejrozporuplnější postavou novodobé historie Peru je bývalý prezident Alberto Fujimori, který byl poprvé zvolen do funkce roku 1990. Pravděpodobně žádný jiný politik nerozdělil peruánský národ na dva tábory tak, jako právě Fujimori. Po vítězství ve volbách 1990 úspěšně podnikl opatření na zlepšení ekonomické situace země, tvrdě zakročil proti terorismu a nastartoval doposud trvajícím hospodářský růst. Na druhou stranu jeho politiku provázelo porušování lidských práv a manipulace výsledků voleb a Kongresu. První kapitola také stručně charakterizovala sociální situaci v zemi, kdy lze srovnáním údajů o hospodářském růstu a základních sociálních ukazatelů (jako např. chudoby) vyvodit závěr, že silný ekonomický růst má v Peru nízký vliv na zlepšování životní úrovně obyvatel.

Druhá část práce se věnuje hospodářské charakteristice a vývoji Peru se zaměřením na období od roku 1990 do současnosti. Celkově lze říci, že v těchto letech dosahovalo Peru téměř nepřetržitě hospodářského růstu. Ten byl nastartován uvolněním ekonomiky po roce 1990, opuštěním strategie substituce dovozu a také expanzivní fiskální politikou, jež ovšem způsobovala značné výkyvy hospodářského cyklu. Zpomalení nastalo roku 1998 s příchodem fenoménu El Niño a spojením s následnými nerozvážnými opatřeními fiskální politiky trvalo nepříznivé období až do roku 2001. Situace se zlepšila již v následujícím roce, a to v důsledku rozvoje zemědělství, rybolovu a těžby primárních surovin. Roku 2001 nově zvolený prezident A. Toledo si za svůj cíl stanovil dodržovat přísnou fiskální politiku, jež ve spojení s podporou exportu proměnilo Peru v jednu z nejrychleji rostoucích zemí regionu. Ránu dostala peruánská ekonomika, stejně jako většina světa, roku 2009 v souvislosti se světovou finanční krizí. Vláda přijala rozličná stimulační opatření, kdy se zejména snažila zajistit dodatečnou likviditu domácího finančního trhu. Rok 2010 je charakteristický vysokými vládními výdaji, investicemi a rostoucí spotřebitelskou poptávkou, což jsou faktory, které opět nastartovaly příznivý ekonomický růst. Ve struktuře hospodářství dominuje sektor služeb, jež je ovšem ve srovnání se zahraničím nekonkurenceschopný. Typická je tzv. dualita ekonomiky, kdy existují velké rozdíly ve vyspělosti pobřežních regionů a vnitrozemí. Tento problém je spojen již s výše zmíněným trendem centralizace obyvatelstva do Limy

(resp. na pobřeží). Důležitým odvětvím je těžba primárních surovin, která ačkoli má poměrně malý podíl na HDP, zaujímá spolu se zemědělstvím významnou pozici v ekonomické struktuře Peru. Ačkoli služby dosahují velkého podílu na domácím produktu země, stále nedosahují potřebné kvality a Peru je stále závislé na primárních surovinách a zemědělství – odvětvích typických pro rozvojový svět. Také zahraniční obchod má specifický charakter rozvojových zemí. S opuštěním strategie substituce dovozu začala obchodní bilance dosahovat kladného salda. Ekonomika Peru je silně závislá na USA. Vzájemná obchodní spolupráce by měla být ještě podpořena nedávno uzavřenou dohodou o volném obchodě. V posledních letech roste také objem obchodu s asijským regionem, zejména s Čínou, což jen potvrzuje její sílící pozici ve světové ekonomice.

Další část práce nastíní předpokládaný budoucí vývoj země v nejbližších letech. Je očekáván poměrně vysoký růst ekonomiky zejména v důsledku silné domácí poptávky, jež by měla nahradit tradiční těžební průmysl jako motor ekonomického rozvoje. Dle názoru politických představitelů země by na tyto odhady neměly mít významný vliv ani prezidentské volby konané v roce 2011. Peru by dle odhadů mělo být také stále oblíbenějším cílem zahraničních investic, které by měly financovat očekávaný schodek běžného účtu platební bilance. Ze současně probíhajících jednání o spolupráci s ostatními zeměmi je zřejmé, že Peru stále více směřuje své aktivity mimo region Latinské Ameriky. Mimo Čínu probíhají jednání také s Jižní Koreou a Japonskem; spolupráce mezi zeměmi s více kontinentů je vyjednávána v rámci tzv. Dohody o Transpacifické spolupráci. To, jak se předpoklady ohledně vývoje naplní, závisí do určité míry také na výsledcích voleb, kdy může negativní roli sehrát i nejistota obyvatelstva v souvislosti právě s blížícími se volbami.

Obsahem závěrečné kapitoly je charakteristika postavení Peru v regionu Latinské Ameriky se zvláštním zaměřením na členství v regionálních integračních seskupeních. Peru je přímým či přidruženým členem všech významných seskupení Latinské Ameriky (CAN, ALADI, MERCOSUR). V rámci CAN je vytvořena zóna volného obchodu, jejíž vznik měl značný vliv na růst vzájemného obchodu. ALADI je spíše jakousi rámcovou dohodou, která zastřešuje specifické dohody o spolupráci mezi členskými zeměmi na bilaterálním základě. Ve sdružení MERCOSUR je Peru pouze přidruženým členem. Souhrnně je možné říci, že rozvoj v rámci CAN je nyní téměř na nulovém bodě a země mezi sebou navazují spíše bilaterální dohody. Největší perspektivu má

nejpravděpodobněji další prohlubování spolupráce se sdružením MERCOSUR, jež je současně nejdynamičtější se rozvíjející integrací v regionu.

Závěrem lze říci, že Peru má zejména díky bohaté surovinové základně a velkému potenciálu pro rozvoj služeb (turistiky) předpoklady stát se úspěšnou ekonomikou a bude záležet do značné míry na vnitropolitických podmínkách a způsobu řízení ekonomiky, jak budou tyto předpoklady využity.

Literatura

Internetové zdroje

- [1] Rosana Vargas Valente. *Gendered risks, poverty and vulnerability in Peru. A case study of the Juntos programme*. [on-line].[cit. 2010-11-10]. <http://www.odi.org.uk/resources/download/5085.pdf>
- [2] Databáze Instituto Nacional de Estadística e Informática. [on-line].[cit. 2010-10-10]. <http://www.inei.gob.pe/>
- [3] Wordpress.com. *Mapa Peru*. [on-line].[cit. 2010-2-10]. http://ue30sociales.files.wordpress.com/2008/05/mapa_peru1.jpg
- [4] Portál BusinessInfo. *Souhrnná teritoriální informace-Peru*. [on-line]. [cit. 2010-10-9]. <http://www.businessinfo.cz/cz/rubrika/peru/1000791/>
- [5] IndependenceDay.com. *Political system of Peru*. [on-line].[cit. 2010-10-7]. <http://www.123independenceday.com/peru/political-system.html>
- [6] Harvard International Review. M. James Faison. *Democracy derailed?*. [on-line].[cit. 2010-10-22]. <http://hir.harvard.edu/the-future-of-war/democracy-derailed>
- [7] U.S.Department of State. *Background note-Peru*. [on-line]. [cit. 2010-10-20]. <http://www.state.gov/r/pa/ei/bgn/35762.htm>
- [8] Canadian International Development Agency. *Peru Profile*. [on-line]. [cit. 2010-10-15]. <http://www.acdi-cida.gc.ca/acdi-cida/acdi-cida.nsf/eng/JUD-129124653-NUU>
- [9] Forex news. *Poverty and unemployment, the main social problems in Peru*. [on-line].[cit. 2010-10-30]. <http://www.forex.in.rs/poverty-and-unemployment-the-main-social-problems-of-peru/>
- [10] Adolfo Figueroa. *Políticas macroeconómicas y Pobreza en el Perú*. [on-line]. [cit. 2010-10-20]. <http://www.pucp.edu.pe/departamento/economia/images/documentos/DDD145.pdf>
- [11] ECLAC. *Preliminary overview of the economies of Latin America and Caribbean 2009-Peru*. [on-line]. [cit. 2010-9-28]. <http://www.eclac.cl/publicaciones/xml/3/38063/Peru.pdf>
- [12] EDC Economics. *Peru*. [on-line]. [cit. 2010-10-10]. http://www.edc.ca/english/docs/gperu_e.pdf
- [13] Countrystudies.us. *The Fujimori Government*. [on-line]. [cit. 2010-10-8]. <http://countrystudies.us/peru/69.htm>
- [14] Center for Economic and Policy Research. Mark Weisbrot, David Rosnick. *Inflation Experiences in Latin America, 2007-2008*. [on-line].

- [cit. 2010-10-19]. <http://www.cepr.net/documents/publications/inflation-latin-america-2009-02.pdf>
- [15] Jason Lankow. Hyperinflation: *The story of nine failed currencies*. [on-line]. [cit. 2010-10-19]. <http://www.mint.com/blog/finance-core/hyperinflation-the-story-of-9-failed-currencies/>
- [16] Oikos konferenz. Elizabeth Astete. *External debt, the Peruvian case*. [on-line]. [cit. 2010-10-17]. http://www.oikos-konferenz.org/2005/multimedia/WS_D_Referat_Astete.pdf
- [17] Peru.com. Johny Peralta Cruz. *Deuda Pública: La pesada herencia de Toledo*. [on-line]. [cit. 2010-10-17]. http://www.peru.com/finanzas/idocs/2005/7/16/detalledocumento_229143.asp
- [18] European Union. *Peru Country Strategy Paper 2005-2006*. [on-line]. [cit. 2010-11-12]. http://eeas.europa.eu/peru/csp/02_06_en.pdf
- [19] Databáze Ministerio de Energía y Minas. *Producción Minera*. [on-line]. [cit. 2010-11-15]. <http://www.minem.gob.pe/descripcion.php?idSector=1&idTitular=169&idMenu=sub151&idCateg=169>
- [20] BCRP. Paul Castillo A. Humala, Vicente Tuesta. *Monetary Policy, Regime Shifts, and Inflation Uncertainty in Peru (1949-2006)*. [on-line]. [cit. 2010-10-10]. <http://www.bcrp.gob.pe/docs/Publicaciones/Documentos-de-Trabajo/2007/Working-Paper-05-2007.pdf>
- [21] Prospectors and Developers Association of Canada. Julio Velarde. *Peru: Economic Outlook*. [on-line]. [cit. 2010-11-13]. <http://www.canadaperu.org/5-Julio%20Velarde.pdf>
- [22] BCRP. *Memoria 2009*. [on-line]. [cit. 2010-10-7]. <http://www.bcrp.gob.pe/docs/Publicaciones/Memoria/2009/Memoria-BCRP-2009.pdf>
- [23] European Union. *Peru Country Strategy Paper 2007-2013*. [on-line]. [cit. 2010-11-12]. http://www.eeas.europa.eu/peru/csp/07_13_en.pdf
- [24] European Commision. *Trade-Peru*. [on-line]. [cit. 2010-10-7]. http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2006/september/tradoc_113435.pdf
- [25] Universidad de Chile. Patricio Meller. *Trade and Development In Latin America*. [on-line]. [cit. 2010-10-15]. http://www.jbic.go.jp/en/research/report/research-paper/pdf/rp16_e10.pdf
- [26] CISEPA. Alan Fairlie Reinoso. *Comercio y el Desarrollo*. [on-line]. [cit. 2010-10-19]. http://www.tradeknowledgenetwork.net/pdf/tkn_trade_peru_es.pdf
- [27] CIES. *Liberalización comercial e industria manufacturera en el Perú*. [on-line]. [cit. 2010-10-17]. <http://cies.org.pe/libros/investigaciones-breves/liberacion-comercial/industria-manufacturera-en-el-peru>
- [28] SICE. *Information on Peru*. [on-line]. [cit. 2010-10-12]. http://www.sice.oas.org/ctyindex/PER/PERNatlDocs_e.asp

- [29] Oficina Económica y Comercial de España. *Informe Económico y Comercial, Perú*. [on-line]. [cit. 2010-10-1].
<http://www.oficinascomerciales.es/icex/cma/contentTypes/common/record/s/viewDocument/0,,00.bin?doc=4333312>
- [30] USDA. *U.S.-Peru Trade Promotion Agreement*. [on-line]. [cit. 2010-10-15]. <http://www.fas.usda.gov/info/factsheets/peru.asp>
- [31] Peru.cz. Mezinárodní vztahy. [on-line]. [cit. 2010-10-30].
http://peru.czweb.org/mezinarodni_vztahy.php
- [32] Agencia de Promoción de Inversión Privada del Perú. *Inversión extranjera*. [on-line]. [cit. 2010-10-22].
<http://www.proinversion.gob.pe/0/0/modulos/JER/PlantillaStandardsinHijos.aspx?ARE=0&PFL=0&JER=1537>
- [33] Comunidad Andina. *Compendio de Series Estadísticas de la Comunidad Andina*. [on-line]. [cit. 2010-11-2].
<http://intranet.comunidadandina.org/Documentos/DEstadisticos/SGde352.pdf>
- [34] Oficiální web Comunidad Andina. [on-line]. [cit. 2010-11-2].
<http://www.comunidadandina.org/>
- [35] MINCETUR. *Reporte de Comercio Bilateral: Perú-México*. [on-line]. [cit. 2010-11-5].
http://www.mincetur.gob.pe/apec1/pdf/comer_bilat/MEXICO.pdf
- [36] Oficiální web ALADI. [on-line]. [cit. 2010-11-10].
http://www.aladi.org/nsfaladi/arquitect.nsf/VSITIOWEB/quienes_somos
- [37] Ministerio de Relaciones exteriores del Perú. *El Perú y la ALADI*. [on-line]. [cit. 2010-11-10].
<http://www.rree.gob.pe/portal/enlaces.nsf/3f08cf720c1dbf4805256de20052913d/9388afaa5711a4df052576a80000f828?OpenDocument>
- [38] Ministerio de Economía y Finanzas. *La Integración Regional como camino hacia una descentralización que promueva el desarrollo*. [on-line]. [cit. 2010-11-7].
http://www.mef.gob.pe/INFECO/documentos/IntegracionRegional_18102005.pdf
- [39] Valka.cz. Wlasto Klucar. *Vojna medzi Perú a Ekvádorom pokračuje - Cenepská vojna*. [on-line]. [cit. 2010-11-25].
http://www.valka.cz/clanek_13262.html
- [40] Adonde.com. *Controversia en delimitación marítima entre Chile y el Perú*. [on-line]. [cit. 2010-11-27].
http://www.adonde.com/historia/2007controversia_peru_chile.htm
- [41] BBVA Research. *Peru Economic Outlook*. [on-line]. [cit. 2010-11-29].
http://www.bbvarresearch.com/KETD/fbin/mult/SituacionPeru_ingles_tcm348-230713.pdf?ts=27112010
- [42] Reuters. Emily Schmall. *Peru economy to grow 6 to 7 pct in 2011 – minister*. [on-line]. [cit. 2010-11-29].
<http://www.reuters.com/article/idUSN2027444720100920>

- [43] El Diario montanes. Milagros Lopez de Guereño. *Chile y Perú avivan la guerra del mar*. [on-line]. [cit. 2010-11-29].
<http://www.eldiariomontanes.es/20090323/internacional/destacados/chile-peru-avivan-guerra-20090323.html>
- [44] LivinginPeru.com. Mario Sandoval. *Political parties in Peru consider Alliances for 2011 elections*. [on-line]. [cit. 2010-11-30].
<http://www.livinginperu.com/news/2011-elections/page/2>
- [45] Politicaperu.com. Neil Vega Murrieta. *Elecciones 2011 en el Perú. Candidatos favoritos a la presidencia*. [on-line]. [cit. 2010-11-30].
<http://politicaperu.suite101.net/article.cfm/las-elecciones-en-el-peru-candidatos-a-la-presidencia-2011>
- [46] U.S. Department of state. *Background note: Peru*. [on-line]. [cit. 2010-11-16]. <http://www.state.gov/r/pa/ei/bgn/35762.htm>
- [47] Velvyslanectví České republiky v Limě. *Vzájemná obchodní bilance ČR-Peru*. [on-line]. [cit. 2010-11-12].
http://www.mzv.cz/lima/cz/staty_akreditace/peru/obchod_a_ekonomika/obchodni_bilance.html
- [48] Statistická databáze BCRP. [on-line]. [cit. 2010-10-7].
<http://estadisticas.bcrp.gob.pe/index.asp?sFrecuencia=A>
- [49] MINCETUR. *Acuerdos comerciales regionales-ALADI*. [on-line]. [cit. 2010-11-17].
<http://www.mincetur.gob.pe/newweb/Default.aspx?tabid=607>
- [50] Statistická databáze MINCETUR. [on-line]. [cit. 2010-10-15].
<http://www.mincetur.gob.pe/newweb/Default.aspx?tabid=124>
- [51] Oficiální portál MINCETUR. [on-line]. [cit. 2010-10-27].
<http://www.mincetur.gob.pe/newweb/>
- [52] Databáze Instituto Nacional de Estadística e Informática. *Indicadores económicos-inflación*. [on-line]. [cit. 2010-10-12].
<http://www1.inei.gob.pe/perucifrasHTM/inf-eco/cuadro.asp?cod=3817&name=in01&ext=gif>
- [53] Instituto Peruano de Economía. Roberto A. Salah, Antoni C. Novelli. *Crecimiento e instituciones en el Perú: 1970-2006*. [on-line]. [cit. 2010-10-5]. <http://ipe.org.pe/wp-content/uploads/2009/06/crecimiento-economico.pdf>
- [54] Statistická databáze Comunidad Andina. [on-line]. [cit. 2010-11-25].
http://www.comunidadandina.org/estadisticas/documentos_2010.htm
- [55] USAID. *Latin America and the Caribbean Selected Economic and Social Data*. [on-line]. [cit. 2010-10-19].
http://pdf.usaid.gov/pdf_docs/PNADQ200.pdf
- [56] Inter-American development bank. R. Hausmann, B. Klinger. *Growth diagnostic: Peru*. [on-line]. [cit. 2010-10-12].
<http://idbdocs.iadb.org/wsdocs/getdocument.aspx?docnum=1640617>

- [57] Inter-American development bank. F.Straface, A.I.Basco. *La reforma de estado en Perú*. [on-line]. [cit. 2010-10-8].
<http://idbdocs.iadb.org/wsdocs/getdocument.aspx?docnum=1004083>
- [58] Inter-American development bank. J.Escobal, M.Torero. *Does geography explain differences in economic growth in Peru?* [on-line].
[cit. 2010-10-1].
<http://idbdocs.iadb.org/wsdocs/getdocument.aspx?docnum=788032>
- [59] New York Times. Alberto K. Fujimori. [on-line]. [cit. 2010-10-10].
http://topics.nytimes.com/topics/reference/timestopics/people/f/alberto_k_fujimori/index.html
- [60] Cámara Argentina de Comercio. *Informe económico: Perú*. [on-line].
[cit. 2010-10-15].
http://www.cac.com.ar/documentos/54_Informe%20de%20Comercio%20Exterior%20%28Per%C3%BA%29%20-%20Julio.pdf
- [61] ECLAC. *Economic survey of Latin America and Caribbean*. [on-line].
[cit. 2010-10-17]. http://www.eclac.cl/publicaciones/xml/4/40254/2010-486-EEI-Lanzamiento_WEB-2.pdf
- [62] Rabobank. *Country report-Peru*. [on-line]. [cit. 2010-10-20].
http://overons.rabobank.com/content/images/Peru-200911_tcm64-74976.pdf

Knihy

- [63] CIHELKOVÁ, E. *Světová ekonomika-základní rysy a tendence vývoje*. 1.vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2000. 258 s. ISBN 80.245-0011-6
- [64] KOLEKTIV AUTORŮ. *Encyklopedický slovník*. Praha: Odeon, 1993. 253 s. ISBN 80-207-0438-8.
- [65] KOLEKTIV AUTORŮ. *Kapesní atlas světa*. Praha: Kartografie Praha, 1994. 286 s. ISBN 80-7011-293-X.
- [66] JENKINS, D. *Turistický průvodce Peru*. Brno: JOTA, 2007. 587 s. ISBN 978-80-7217-470-6.
- [67] KRIEGER, J. *Oxfordský slovník světové politiky*. 1. vyd. Praha: Ottovo nakladatelství, 2000. 1090 s. ISBN 80-7172-463-6.

Seznam tabulek a grafů

TABULKA 1 ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA PERU	8
TABULKA 2 VÝVOJ UKAZATELE CHUDOBY	17
TABULKA 3 VÝVOJ MÍRY INFLACE	25
TABULKA 4 VÝVOJ VEŘEJNÉHO DLUHU	26
TABULKA 5 PLATEBNÍ BILANCE	27
TABULKA 6 OBJEM TĚŽBY HLAVNÍCH PRIMÁRNÍCH SUROVIN	29
TABULKA 7 PRODUKCE HLAVNÍCH ZEMĚDĚLSKÝCH PLODIN (TIS. TUN)	31
TABULKA 8 ZÁKLADNÍ EKONOMICKÉ CHARAKTERISTIKY PERU (2009)	31
TABULKA 9 VÝVOJ HODNOT VÝVOZU A DOVOZU	37
TABULKA 10 HLAVNÍ EXPORTÉŘI NA PERUÁNSKÝ TRH (TIS. USD)	38
TABULKA 11 HLAVNÍ IMPORTÉŘI NA PERUÁNSKÝ TRH	39
TABULKA 12 BILANCE VZÁJEMNÉHO OBCHODU (TIS. USD)	41
TABULKA 13 KOMODITNÍ STRUKTURA PERUÁNSKÝCH DOVOZŮ	42
TABULKA 14 KOMODITNÍ STRUKTURA PERUÁNSKÝCH VÝVOZŮ	43
TABULKA 15 STRUKTURA PŘÍMÝCH ZAHRANIČNÍCH INVESTIC (MIL. USD)	45
TABULKA 16 NOVÉ INVESTIČNÍ PROJEKTY V TĚŽBĚ MĚDI S POČÁTKEM V ROCE 2012	48
TABULKA 17 PŘEDPOKLÁDANÝ VÝVOJ VYBRANÝCH EKONOMICKÝCH VELIČIN V ROCE 2011	49
TABULKA 18 VZÁJEMNÝ OBCHOD MEZI PERU A ČLENSKÝMI ZEMĚMI CAN	55
TABULKA 19 VZÁJEMNÝ OBCHOD MERCOSUR - PERU	58
GRAF 1 VÝVOJ UKAZATELE CHUDOBY 2004-2009	18
GRAF 2 VÝVOJ REÁLNÉHO HDP	19
GRAF 3 PODÍL JEDNOTLIVÝCH ODVĚTVÍ NA HDP	29
GRAF 4 VÝVOJ OBCHODNÍ BILANCE	34
GRAF 5 VZÁJEMNÁ OBCHODNÍ VÝMĚNA PERU - MEXIKO (MIL. USD)	57